

Az Európai Unió Hivatalos Lapja

L 17

Magyar nyelvű kiadás

Jogszabályok

54. évfolyam

2011. január 20.

Tartalom

IV Az EK-Szerződés, az EU-Szerződés és az Euratom-Szerződés alapján 2009. december 1-je előtt elfogadott jogi aktusok

- ★ Az EFTA Felügyeleti Hatóság 28/09/COL határozata (2009. január 29.) az állami támogatások anyagi jogi és eljárásjogi szabályainak az állami támogatásokról szóló szabályoknak a pénzintézetek vonatkozásában a jelenlegi pénzügyi világválsággal összefüggésben tett intézkedésekre történő alkalmazásáról; a pénzintézeteknek a jelenlegi pénzügyi válságban történő feltőkésítéséről; a támogatás szükséges minimális szintre történő korlátozásáról és az indokolatlan versenytorzulás kiküszöbölését célzó biztosítékokról; valamint a finanszírozási lehetőségek jelenlegi pénzügyi és gazdasági válságban történő elérésének támogatására irányuló állami támogatási intézkedések ideiglenes keretrendszeréről szóló három új fejezet bevezetésével történő hatvannyolcadik módosításáról 1

Ár: 3 EUR

HU

Azok a jogi aktusok, amelyek címe normál szedéssel jelenik meg, a mezőgazdasági ügyek napi intézésére vonatkoznak, és rendszerint csak korlátozott ideig maradnak hatályban.

Valamennyi más jogszabály címét vastagon szedik, és előtte csillag szerepel.

IV

(Az EK-Szerződés, az EU-Szerződés és az Euratom-Szerződés alapján 2009. december 1-je előtt elfogadott jogi aktusok)

AZ EFTA FELÜGYELETI HATÓSÁG

28/09/COL határozata

(2009. január 29.)

az állami támogatások anyagi jogi és eljárásjogi szabályainak az állami támogatásokról szóló szabályoknak a pénzintézetek vonatkozásában a jelenlegi pénzügyi világválsággal összefüggésben tett intézkedésekre történő alkalmazásáról; a pénzintézeteknek a jelenlegi pénzügyi válságban történő feltőkésítéséről: a támogatás szükséges minimális szintre történő korlátozásáról és az indokolatlan versenytorzulás kiküszöbölését célzó biztosítékokról; valamint a finanszírozási lehetőségek jelenlegi pénzügyi és gazdasági válságban történő elérésének támogatására irányuló állami támogatási intézkedések ideiglenes keretrendszeréről szóló három új fejezet bevezetésével történő hatvannyolcadik módosításáról

AZ EFTA FELÜGYELETI HATÓSÁG ⁽¹⁾,

tekintettel az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásra ⁽²⁾ és különösen annak 61–63. cikkére és 26. jegyzőkönyvére,

tekintettel az EFTA-államok közötti, Felügyeleti Hatóság és Bíróság létrehozásáról szóló megállapodásra ⁽³⁾ és különösen annak 24. cikkére és 5. cikke (2) bekezdésének b) pontjára,

mivel a Felügyeleti és Bírósági Megállapodás 24. cikke értelmében a Hatóság érvényt szerez az EGT-megállapodás állami támogatásra vonatkozó rendelkezéseinek,

mivel a Felügyeleti és Bírósági Megállapodás 5. cikke (2) bekezdésének b) pontja alapján a Hatóság köteles közleményeket vagy iránymutatásokat kiadni az EGT-megállapodás által szabályozott ügyekben, amennyiben ezen megállapodás vagy a Felügyeleti és Bírósági Megállapodás kifejezetten így rendelkezik, vagy amennyiben a Hatóság ezt szükségesnek ítéli,

emlékeztetve az állami támogatások terén a Hatóság által 1994. január 19-én elfogadott eljárásjogi és anyagi jogi szabályokra ⁽⁴⁾,

mivel az Európai Bizottság ⁽⁵⁾ 2008. október 13-án közleményt fogadott el „Az állami támogatásokról szóló szabályoknak a

pénzügyi intézetek vonatkozásában a jelenlegi pénzügyi világválsággal összefüggésben tett intézkedésekre történő alkalmazása” tárgyában ⁽⁶⁾,

mivel a Bizottság 2008. december 5-én közleményt fogadott el „A pénzintézetek feltőkésítése a jelenlegi pénzügyi válságban: a támogatás szükséges minimális szintre történő korlátozása és az indokolatlan versenytorzulás kiküszöbölését célzó biztosítékok” címmel ⁽⁷⁾,

mivel a Bizottság 2008. december 17-én közleményt fogadott el „Ideiglenes közösségi keretrendszer a finanszírozási lehetőségek elérésének támogatására irányuló állami támogatási intézkedésekhez a jelenlegi pénzügyi és gazdasági válságban” címmel ⁽⁸⁾,

mivel ezek a közlemények az Európai Gazdasági Térséget is érintik,

mivel az EGT állami támogatási szabályainak egységes alkalmazását az Európai Gazdasági Térség egész területén biztosítani kell,

mivel az EGT-megállapodáshoz csatolt XV. melléklet végén szereplő „ÁLTALÁNOS MEGJEGYZÉSEK” cím II. pontja értelmében a Hatóság a Bizottsággal folytatott konzultációt követően elfogadja a Bizottság által elfogadott jogi aktusoknak megfelelő jogi aktusokat,

a Bizottsággal folytatott konzultációt követően,

emlékeztetve, hogy a Hatóság a tárgyban 2009. január 19-én kelt, Izlandnak, Liechtensteinnek és Norvégiának címzett levélben konzultált az EFTA-államokkal,

⁽¹⁾ A továbbiakban: a Hatóság.

⁽²⁾ A továbbiakban: EGT-megállapodás.

⁽³⁾ A továbbiakban: Felügyeleti és Bírósági Megállapodás.

⁽⁴⁾ Az EFTA Felügyeleti Hatóság által 1994. január 19-én elfogadott és közzétett, az EGT-megállapodás 61. és 62. cikkének, valamint a Felügyeleti és Bírósági Megállapodás 3. jegyzőkönyve 1. cikkének alkalmazására és értelmezésére vonatkozó iránymutatás, amelyet az Európai Unió Hivatalos Lapjában (a továbbiakban: HL) (HL L 231., 1994.9.3., 1. o.) és 32. EGT-kiegészítésében (1994.9.3., 1. o.) tettek közzé. Az iránymutatást legutóbb 2008. december 17-án módosították. A továbbiakban: az állami támogatásokról szóló iránymutatás. Az állami támogatásokról szóló iránymutatás frissített változatát közzétették a Hatóság honlapján: http://www.eftasurv.int/fieldsofwork/fieldstateaid/state_aid_guidelines

⁽⁵⁾ A továbbiakban: a Bizottság.

⁽⁶⁾ HL C 270., 2008.10.25., 8. o.

⁽⁷⁾ HL C 10., 2009.1.15., 2. o.

⁽⁸⁾ HL C 16., 2009.1.22., 1. o.

ELFOGADTA EZT A HATÁROZATOT:

1. cikk

Az állami támogatásokról szóló iránymutatás az alábbi három új fejezet bevezetésével módosul: Az állami támogatásokról szóló szabályoknak a pénzüzetek vonatkozásában a jelenlegi pénzügyi világválsággal összefüggésben tett intézkedésekre történő alkalmazása; A pénzüzetek feltőkésítése a jelenlegi pénzügyi válságban: a támogatás szükséges minimális szintre történő korlátozása és az indokolatlan versenytorzulás kiküszöbölését célzó biztosítékok; valamint Ideiglenes keretrendszer a finanszírozási lehetőségek elérésének támogatására irányuló állami támogatási intézkedésekhez a jelenlegi pénzügyi és gazdasági válságban. A három fejezet e határozat I., II. és III. mellékletében található.

2. cikk

Csak az angol nyelvű szöveg hiteles.

Kelt Brüsszelben, 2009. január 29-én.

az EFTA Felügyeleti Hatóság részéről

Per SANDERUD
elnök

Kurt JÄGER
testületi tag

I. MELLÉKLET

Az állami támogatásokról szóló szabályok alkalmazása a pénzüintézetek vonatkozásában a jelenlegi pénzügyi világválsággal összefüggésben tett intézkedésekre ⁽¹⁾

1. BEVEZETÉS

- (1) A pénzügyi világválság jelentősen fokozódott és immár az EEA bankágazatát is súlyosan befolyásolja. A különösen az Egyesült Államok jelzáloghitel-piacát és a jelzálog-fedezett eszközöket érintő vagy az egyes bankok túlságosan kockázatos stratégiáiból eredő veszteségekből adódó specifikus problémákon túl az elmúlt hónapok során általános bizalomvesztés volt tapasztalható a bankágazaton belül. Az egyes pénzüintézetek hitelkockázatával kapcsolatos széles körű bizonytalanság miatt a bankközi hitelezés piacának forrásai elapadtak, és ennek következtében a likviditáshoz való hozzáférés általában véve egyre nehezebbé vált a pénzüintézetek számára.
- (2) A jelenlegi helyzet egyes pénzüintézetek létét fenyegeti: ezek problémái a sajátságos üzleti modelljükre vagy üzleti gyakorlataikra vezethetők vissza, amelyek sebezhetőségét a pénzpiaci válság még inkább felszínre hozza és fokozza. Ahhoz, hogy ezen pénzüintézeteknek a felszámolás helyett hosszú távú életképességet lehessen biztosítani, műveleteik tekintetében gyökeres szerkezetátalakítás végrehajtására van szükség. Az adott körülmények között a válság egyenlőképpen érinti azon pénzüintézeteket is, amelyek helyzete alapvetően stabil és a nehézségeik kizárólag a likviditáshoz való hozzáférést szigorúan korlátozó általános piaci helyzetnek tudhatók be. Ezen intézmények hosszú távú életképessége kevésbé jelentős szerkezetátalakítást tesz szükségessé. Azonban az EFTA-állam által a nemzeti pénzpiaca (bizonyos) pénzüintézeteinek támogatására tett lépések minden esetben előnyökhöz juttathatják ezen intézményeket más – az adott EFTA-államban vagy más EFTA-államokban működő – pénzüintézetekkel szemben.
- (3) Az Ecofin Tanács 2008. október 7-én következtetéseket fogadott el, amelyekben kötelezettséget vállal a bankrendszer megbízhatóságának és stabilitásának javításához szükséges valamennyi intézkedés megtételére a bizalom helyreállításának, illetve a pénzügyi ágazat megfelelő működésének biztosítása érdekében. Többek között a rendszer szempontjából fontos veszélyeztetett pénzüintézetek feltőkésítését tekintik a betétesek érdekeinek és a rendszer stabilitásának megfelelő védelmét biztosító egyik módszernek. Továbbá megállapodás született abban is, hogy az állami beavatkozásról nemzeti szinten, de összehangolt kereten belül és közös uniós elvek alapján kell döntenie ⁽²⁾. A Bizottság egyúttal felajánlotta, hogy rövidesen iránymutatást bocsát ki, amelyben meghatározza azt az átfogó keretet, amelyen belül gyorsan értékelni lehet a feltőkésítési és a kezességvállalási rendszereknek, valamint ezen rendszerek alkalmazása eseteinek az állami támogatásokkal való összeegyeztethetőségét.
- (4) Tekintettel az immár az alapvetően stabil bankokat is veszélyeztető válság mértékére, az európai pénzpiacok magas szintű integrációjára és kölcsönös függésére, valamint a rendszer szempontjából fontos pénzüintézetek esetleges csődjének drasztikus hatására, amely a válságot tovább fokozná, a Hatóság elismeri, hogy az EFTA-államok joggal tarthatják szükségesnek, hogy pénzügyi rendszerük megóvása érdekében megfelelő intézkedéseket hajtsanak végre. A pénzügyi ágazatot jelenleg sújtó problémák különös jellegéből adódóan ezen intézkedéseknek esetleg túl kell mutatniuk az egyes pénzüintézetek stabilizációján, és kiterjedhetnek általános rendszerekre is.
- (5) Mivel a jelenlegi rendkívüli körülményeket megfelelően figyelembe kell venni az állami támogatásokról szóló szabályoknak a pénzpiacokat érintő válság kezelését célzó intézkedésekkel összefüggésben történő alkalmazásakor, a Hatóságnak biztosítani kell, hogy ezen intézkedések ne idézzenek elő szükségtelen versenytorzulást a piacon jelen lévő pénzüintézetek között, illetve ne legyenek negatív továbbgyűrűző hatásaik a többi EFTA-országra nézve. E fejezet célja, hogy iránymutatással szolgáljon az általános rendszereknek, valamint a rendszerek és a rendszer szempontjából fontos ad hoc esetek egyedi alkalmazási eseteinek az EGT-megállapodással való összeegyeztethetőségére vonatkozó kritériumokról. E kritériumoknak az EFTA-államok által hozott intézkedések vonatkozásában történő alkalmazásakor a Hatóság kellő gyorsasággal fog eljárni a jogbiztonság biztosítása és a pénzpiacokba vetett bizalom helyreállítása érdekében.

⁽¹⁾ Ez a fejezet megfelel az állami támogatásokról szóló szabályoknak a pénzüintézetek vonatkozásában a jelenlegi pénzügyi világválsággal összefüggésben tett intézkedésekre történő alkalmazása című bizottsági közlemény szövegének (HL C 270., 2008.10.25., 8. o.).

⁽²⁾ Az Ecofin Tanács következtetései a következő elveket tartalmazzák:

- a beavatkozásoknak kellő időben kell történniük, és a támogatásoknak elvileg átmeneti jellegűnek kell lenniük,
- a tagállamoknak szem előtt kell tartaniuk az adófizetők érdekeit,
- a részvényeseknek viselniük kell a beavatkozás megfelelő következményeit,
- a tagállamoknak képeseknek kell lenniük a vezetés megváltoztatására,
- a vezetés nem őrizhet meg jogalap nélküli előnyöket – a kormányok hatáskörrel rendelkezhetnek többek között a javadalmazásba való beavatkozásra,
- védeni kell a versenytársak jogos érdekeit, különösen az állami támogatásra vonatkozó szabályok révén,
- kerülni kell a továbbgyűrűző negatív hatásokat.

2. ÁLTALÁNOS ELVEK

- (6) A nehéz helyzetben lévő egyes vállalkozások számára nyújtott állami támogatások értékelése rendszerint az EGT-megállapodás 61. cikke (3) bekezdésének c) pontja, valamint az állami támogatásról szóló iránymutatásoknak a nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatásokról szóló fejezet⁽¹⁾ (a továbbiakban: a megmentési és szerkezetátalakítási támogatásról szóló iránymutatás) szerint történik, amelyben a Hatóság kifejti, hogy az ilyen jellegű támogatások vonatkozásában miként értelmezi az EGT-megállapodás 61. cikke (3) bekezdésének c) pontját. Ezen iránymutatás általánosan alkalmazandó, de tartalmaz bizonyos, a pénzügyi ágazatra vonatkozó sajátos kritériumokat is.
- (7) Emellett az EGT-megállapodás 61. cikke (3) bekezdésének b) pontja szerint a Hatóság engedélyezheti az állami támogatást „egy közösségi tagállam vagy EFTA-állam gazdaságában bekövetkezett komoly zavar megszüntetésére” is.
- (8) A Hatóság újlag megerősíti, hogy az ítélkezési gyakorlattal és a Bizottság döntéshozatali gyakorlatával összhangban⁽²⁾ az EGT-megállapodás 61. cikke (3) bekezdésének b) pontja korlátozó értelmezést tesz szükségessé arra vonatkozóan, hogy mi minősülhet egy EFTA-állam gazdaságában bekövetkezett komoly zavarnak.
- (9) Tekintettel a jelenlegi pénzügyi válság aggasztó mértékére és az EFTA-államok általános gazdaságára gyakorolt lehetséges hatásaira, a Hatóság úgy véli, hogy jelen körülmények között a Szerződés 61. cikke (3) bekezdésének b) pontja jogalapot képezhet mindazon támogatási intézkedések esetében, amelyek e rendszerszintű válság megoldását szolgálják. Ez különösen az olyan támogatásokra érvényes, amelyeket egy adott EFTA-államban több vagy valamennyi pénzintézet rendelkezésére álló általános támogatási program útján nyújtanak. Amennyiben egy EFTA-állam pénzügyi stabilitásért felelős hatóságai kijelentik a Hatóságnak, hogy fennáll a gazdaságában bekövetkező komoly zavar veszélye, ezt a Bizottság az értékelésnél különösen figyelembe veszi.
- (10) Nem kizártak az EFTA-államok ad hoc intézkedései az EGT-megállapodás 61. cikke (3) bekezdésének b) pontjában említett kritériumoknak megfelelő körülmények esetén. A támogatási programok és ad hoc intézkedések esetében egyaránt, miközben a támogatás értékelésének az EGT-megállapodás 61. cikke (3) bekezdésének c) pontja szerint elfogadott megmentési és szerkezetátalakítási támogatásról szóló iránymutatás általános elveivel összhangban kell történnie, az adott körülmények lehetővé teszik kivételes intézkedések jóváhagyását is, így például a strukturális sürgősségi beavatkozásokat, a harmadik felek – pl. hitelezők – jogvédelmét és a hat hónapot esetlegesen meghaladó mentőintézkedéseket.
- (11) Mindazonáltal hangsúlyozni kell, hogy fenti szempontokból következően az EGT-megállapodás 61. cikke (3) bekezdésének b) pontja nem tekinthető főszabálynak válsághelyzetek esetében más ágazatokban, ha nem áll fenn annak hasonló kockázata, hogy azok az EFTA-állam gazdaságára összességében azonnali hatást gyakorolnak. Ami a pénzügyi ágazatot illeti, kizárólag merőben kivételes körülmények között – amikor a pénzügyi piacok teljes működése forog veszélyben – lehet erre a rendelkezésre hivatkozni.
- (12) Amennyiben egy EFTA-állam gazdaságában komoly zavar következett be a fent említettek szerint, az EGT-megállapodás 61. cikke (3) bekezdésének b) pontja akkor sem alkalmazható határozatlan időre, hanem mindössze addig, amíg a válsághelyzet azt indokolja.
- (13) Következésképpen valamennyi általános támogatási programot ilyen alapon kell kidolgozni, pl. kezességvállalási vagy feltőkésítési program formájában, rendszeres időközönként felül kell vizsgálni őket, és amint az adott EFTA-állam gazdasági helyzete lehetővé teszi, a támogatást meg kell szüntetni. Elismerve, hogy egyelőre nem látható előre a pénzügyi piacot jelenleg sújtó rendkívüli nehézségek várható időtartama, és a bizalom helyreállítása érdekében esetleg elengedhetetlen jelezni, hogy valamely intézkedés mindaddig életben marad, amíg a válsághelyzet fennáll, a Hatóság bármely általános támogatási program összeegyeztethetősége szempontjából lényeges elemnek tekinti, hogy az EFTA-állam legalább hathavonta vizsgálja felül a programot, és a vizsgálati eredményről a Hatóságot tájékoztassa.
- (14) Továbbá a Hatóság álláspontja szerint az illikvid, de egyébiránt alapvetően stabil pénzintézeteket – amennyiben nem állnának fenn a jelenlegi kivételes körülmények – más szempontok alapján kellene értékelni, mint a belső nehézségekkel küzdő pénzintézeteket. Az első esetben ugyanis az életképességgel kapcsolatos problémák a jellegüknél fogva a külső tényezőkhez kötődnek, és azokat sokkal inkább a pénzügyi jelenlegi rendkívüli helyzete idézte elő, mintsem a hatékonyság hiánya vagy a túlzott kockázattalállás. Ennek eredményeképpen az ilyen intézetek életképességének támogatását célzó programokkal járó versenytorzulás általában korlátozottabb, és kisebb mértékű szerkezetátalakítást tesz szükségessé. Ezzel szemben más pénzintézetek, amelyeket feltehetőleg különösen érzékenyen érintenek a – például a hatékonyság hiányából, a gyenge eszköz-forráskezelésből vagy a kockázatos stratégiákból eredő – veszteségek, illeszkedhetnek a megmentési támogatás általános keretébe és különösen gyökeres szerkezetátalakításra, illetve a versenytorzulást mérséklő kompenzációs intézkedésekre van szükségük⁽³⁾. Azonban megfelelő biztosítékok hiányában a kezességvállalási vagy feltőkésítési programok végrehajtása minden esetben lényeges versenytorzuláshoz vezethet, mivel azok a kedvezményezetteket a versenytársaik kárára jogosulatlan előnyökhöz juttatják, vagy fokozhatják a más EFTA-országokban működő pénzintézetek likviditási nehézségeit.

(1) A Hatóság 2004. december 1-jei 305/04/COL határozatával fogadták el a nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatásokról szóló iránymutatásokat.

(2) Lásd az elvi jelentőségű T-132/96. és T-143/96. sz., *Freistaat Sachsen és Volkswagen AG kontra Bizottság* egyesített ügyekben hozott ítélet (EBHT 1999., II-3663. o.) 167. pontját. Ezt megerősítette a C 47/96. sz. *Crédit Lyonnais*-ügyben hozott, 98/490/EK bizottsági határozat (HL L 221., 1998.8.8., 28. o.) 10.1. pontja, a C 28/02 sz. *Bankgesellschaft Berlin*-ügyben hozott 2005/345/EK bizottsági határozat (HL L 116., 2005.5.4., 1. o.) 153. és azt követő pontjai, valamint a C 50/06. sz., *BAWAG*-ügyben hozott 2008/263/EK bizottsági határozat (HL L 83., 2008.3.26., 7. o.) 166. pontja. Lásd ezenfelül az NN 70/07. sz., *Northern Rock*-ügyben hozott bizottsági határozatot (HL C 43., 2008.2.16., 1. o.), az NN 25/08. sz., *Rescue aid to WestLB* ügyben hozott bizottsági határozatot (HL C 189., 2008.7.26., 3. o.) és a C 9/08. sz. *SachsenLB*-ügyben 2008. június 4-én hozott bizottsági határozatot (még nem tették közzé).

(3) Ezt úgy kell értelmezni, hogy a végrehajtandó szerkezetátalakítás pontos jellegét és időzítését befolyásolhatják a jelenlegi pénzügyi zavarok.

- (15) Ezenfelül az EGT-megállapodás állami támogatásokról szóló szabályainak alapját képező általános elvekkel összhangban, miszerint a nyújtott támogatás nem haladhatja meg a jogszerű célja eléréséhez feltétlenül szükséges szintet, és a versenytorzulást el kell kerülni vagy a lehető legkisebb mértékűre kell csökkenteni, és kellő figyelemmel a jelenlegi körülményekre, valamennyi általános támogatási intézkedésnek meg kell felelnie az alábbi kritériumoknak:

- célirányos, hogy a gazdaságban bekövetkezett komoly zavar orvoslásának célját hatékonyan elérhesse,
- a kihívással arányos, nem haladja meg a cél elérése érdekében szükséges mértéket, valamint
- oly módon dolgozták ki, hogy a versenytársakra, más ágazatokra és a többi EFTA-oroszra gyakorolt negatív továbbgyűrűző hatásait a lehető legkisebb szintre csökkentsék.

- (16) A belső piac megfelelő működésének megőrzése érdekében szükséges, hogy az intézkedések – az EGT-megállapodásban rögzített, állami támogatásokról szóló szabályokkal és az alapvető szabadságokkal, például a megkülönböztetés tilalmával összhangban – megfeleljenek e kritériumoknak. A Hatóság az értékelése során a következő szempontokat veszi figyelembe az alább felsorolt állami támogatási intézkedések összegegyeztetetőségének megállapításához.

3. A PÉNZINTÉZETEK KÖTELEZETTSÉGEIT FEDEZŐ GARANCIÁK

- (17) A fenti elvek alapján a kötelezettségek védelmét szolgáló nyilatkozat, jogszabály vagy szerződéses rendszer útján történő kezességvállalási programokkal kapcsolatban a következőket kell megfontolni – azzal a kitételrel, hogy ezen értelmezések általános jellegűek és azokat hozzá kell igazítani minden egyes eset különleges körülményeihez.

3.1. Támogathatósági jogosultság valamely kezességvállalási programra

- (18) Jelentős versenytorzulás következhet be, ha bizonyos piaci szereplőket kizárnak abból a körből, amely kezességvállalásban részesülhet. Azokat a feltételeket, amelyek mellett a pénzüintézetek ilyen garanciában részesülhetnek, objektíven – megfelelően számításba véve az érintett pénzüintézet szerepét az adott bankrendszeren belül és a gazdaság egészében – és megkülönböztetéstől mentesen kell meghatározni, hogy ily módon kiküszöbölhető legyen az intézkedésnek a szomszédos piacokra és a belső piac egészére gyakorolt indokolatlan versenytorzító hatása. Az állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalma elvének alkalmazásával a programnak ki kell terjednie az érintett EFTA-oroszországban működő valamennyi intézményre – ide értve a leányvállalatokat is –, amely az adott EFTA-oroszországban jelentős tevékenységet folytat.

3.2. A kezességvállalás tárgyi hatálya – A fedezett kötelezettségtípusok

- (19) A mostani rendkívüli körülmények között szükséges lehet a pénzüintézetek betéteseinek újbóli megnyugtatása afelől, hogy nem fognak veszteségeket elszenvedni, így csökkenteni lehet a bankok kivét céljából történő megrohanását és az indokolatlan továbbgyűrűző negatív hatásokat a stabil helyzetű bankokra vonatkozóan. Tehát a rendszerválság fényében a lakossági betétek (és az egyéni ügyfelek tartozásainak) védelme elvileg a hatóságok válaszlépésének egyik legális alkotóelemét képezheti.
- (20) Ami a lakossági betéteken túli garanciákat illeti, a fedezendő tartozás- és kötelezettségtípusok körének lehetőség szerint a probléma konkrét forrását kell célba vennie és azt a mostani pénzügyi válság adott területen gyakorolt hatásaival szembeni fellépés érdekében szükségesnek tartott szintre kell korlátozni, ellenkező esetben a garanciák késleltethetik a szükséges alkalmazkodási folyamatot, és esetleg károsan befolyásolhatnák az ágazat morálját⁽¹⁾.
- (21) Ezen elv alkalmazásában a bankközi hitelezésnek a pénzüintézetek közötti bizalomvesztés miatt bekövetkezett elapadása szintén indokolhatja a kezességvállalást bizonyos bankközi betét típusok, sőt akár a rövid és közepes futamidejű adósságeszközökre, feltéve, hogy e kötelezettségek még nem rendelkeznek létező befektetői megállapodások vagy más eszközök által biztosított megfelelő védelemmel⁽²⁾.
- (22) Minden olyan kezességvállalás esetében, amelynek fedezetét kiterjesztik az említett viszonylag széles alkalmazási körön kívül eső további adósságtípusokra, az indokoltság tekintetében alapos vizsgálatot kell végezni.
- (23) Az ilyen garanciák elvileg nem foglalhatnak magukban alárendelt kölcsönt (2. szintű tőke) vagy az összes kötelezettségre egyöntetűen kiterjedő fedezetet, mivel ez inkább a részvényesek és más kockázatitőke-befektetők érdekeinek védelmét szolgálná. Az ilyen adósság fedezése esetén ugyanis tőkenövelésre, és következésképpen hiteltevékenységre nyílna lehetőség, ami különleges korlátozásokat tehet szükségessé.

⁽¹⁾ A rendelkezésre álló garancia összegének korlátozása – amely esetleg arányos lehet a kedvezményezett mérlegének nagyságával – szintén hozzájárulhat e tekintetben a program arányosságának fenntartásához.

⁽²⁾ Ilyenek például a fedezett kötvények és az államkötvény vagy fedezett kötvény formájában biztosított adósságok és betétek.

3.3. A kezességvállalási program időbeli hatálya

- (24) A lakossági betétekre vonatkozó kezességvállalási programokon túli bármely egyéb kezességvállalási programot a minimálisan szükséges időtartamra kell korlátozni. A fenti általános elvekkel összhangban, valamint figyelembe véve, hogy egyelőre nem látható előre a pénzpiac alapvető működési zavarainak várható időtartama, a Hatóság véleménye szerint minden általános támogatási program összeegyeztethetőségének szükséges elemét képezi, hogy az adott EFTA-ország hat havonta elvégezze a program felülvizsgálatát, amely során áttekinti a program további alkalmazásának indokoltságát és a pénzpiacok helyzetének alakulására tekintettel elvégzendő esetleges kiigazításokat. E vizsgálat eredményeit be kell nyújtani a Hatóság számára. Amennyiben biztosítják a vizsgálat rendszeres időközönkénti elvégzését, a Hatóság a programot hat hónapnál hosszabb – elvileg két évig terjedő – időtartamra is jóváhagyhatja. Mindaddig, amíg a pénzpiaci válság megköveteli, a Hatóság jóváhagyásával lehetőség van a program további kiterjesztésére is. Ha a program lehetőséget biztosít arra, hogy a garanciák a program tervezett kibocsátási időtartamának lejártát követően egy adott határidőig továbbra is fedezetet nyújtsanak az érintett adósságra, a túlzott versenytorzulás elkerülése érdekében további védintézkedésekre lehet szükség. Ezen intézkedések magukban foglalhatják többek között e fejezet által elvileg engedélyezetttnél rövidebb kibocsátási időtartamot, az elretentő hatású árfeltételeket, valamint a fedezett adósság megfelelő mennyiségi korlátozását.

3.4. A támogatás minimális szintre korlátozása – a magánszektor hozzájárulása

- (25) Az állami támogatásokra vonatkozó általános elv alkalmazásában, miszerint a támogatás összegét és intenzitását a minimális szintre kell korlátozni, az EFTA-államoknak meg kell tenniük a megfelelő lépéseket annak érdekében, hogy a kedvezményezettek és/vagy az ágazat jelentősen hozzájáruljon a kezességvállalás költségeihez, és adott esetben az állami beavatkozás költségeihez, amennyiben a kezességvállaláshoz erre sor került.
- (26) Az ilyen hozzájárulás pontos kiszámítása és összetétele az adott körülmények függvénye. A Hatóság szerint a következő összetevők ⁽¹⁾ némelyikének vagy összességének megfelelő kombinációja elegendő a támogatás minimális szinten tartásának követelményét:
- a kezességvállalási programnak a kedvezményezett pénzügyi intézetek által külön és/vagy tágabb értelemben a pénzügyi ágazat által együttesen fizetett megfelelő ellentételezésen kell alapulnia ⁽²⁾. Szem előtt tartva, hogy az ilyen jellegű és mértékű kezességvállalások piaci árfolyamának meghatározása összehasonlítható referenciaérték hiányában meglehetősen nehéz, és figyelemmel arra, hogy a jelenlegi körülmények között a kezdeményezett számára esetleg nehézséget okoz a jogosan ráterhelt összegek viselése, arra kell törekedni, hogy a támogatásnyújtásra vonatkozóan felszámolt díjak a lehető leginkább megközelítsék a piaci árnak tekintett összeget. A változó kockázati szinteket és a kedvezményezettek különböző hitelprofilját és -szükségeit tükröző megfelelő árképzési mechanizmusok nagyban hozzájárulnak az intézkedés arányosságához,
 - amennyiben szükségessé válik a kezességvállalás aktiválása, további lényeges hozzájárulást jelenthet a magánszektor részéről a kedvezményezett vállalkozás (ha az még létezik) vagy az ágazat által viselt fennálló kötelezettségek legalább egy tetemes részének fedezése, hogy a tagállami beavatkozás csupán az e hozzájárulást meghaladó összegekre korlátozódjon,
 - a Hatóság elismeri, hogy a kedvezményezettek adott esetben nem képesek a megfelelő ellentételezés egészének azonnali kiegyenlítésére. Következésképpen az előzőek kiegészítése vagy részleges helyettesítése céljából az EFTA-államok kilátásba helyezhetnek egy visszakövetelési/jobb megtérülést biztosító záradékot, amely szerint a kedvezményezettnek – amint azt a helyzete lehetővé teszi – vagy kiegészítő ellentételezést kell fizetnie magáért a kezességvállalási intézkedésért (amennyiben annak aktiválására nem került sor), vagy vissza kell térítenie az EFTA-állam által a kezességvállalás keretében kifizetett összegek legalább egy részét (ha a támogatást igénybe vették).

3.5. Az indokolatlan versenytorzulás elkerülése

- (27) Mivel minden kezességvállalási program magában hordozza annak kockázatát, hogy negatív hatást gyakorol a nem kedvezményezett bankokra – ideértve a más EFTA-államokban működő bankokat is –, a programba megfelelő mechanizmusokat kell beépíteni annak érdekében, hogy az ilyen torzulások a minimálisra csökkenjenek, illetve ki lehessen küszöbölni a kedvezményezettek állami kezességvállalásból adódó előnyös helyzetével kapcsolatos esetleges visszaéléseket. Ezek az ágazat moráljára gyakorolt káros hatás kockázatának elkerülése szempontjából szintén fontos védintézkedések közé tartozhat a következő összetevők némelyikének vagy összességének megfelelő kombinációja ⁽³⁾:
- olyan magatartási korlátozások meghatározása, amelyek biztosítják, hogy a kedvezményezett pénzügyi intézetek ne folytathassanak agresszív terjeszkedést a kezességvállalásra támaszkodva, az ilyen védelmet nem élvező más versenytársaik kárára. Ez például a következőknek köszönhetően érhető el:
 - i. az üzleti magatartás, például az érintett kedvezményezett bank garantált jogállására hivatkozó hirdetések, az alkalmazott árak vagy az üzleti terjeszkedés korlátozása, pl. a piaci részesedés felső határértékének bevezetése által ⁽⁴⁾;

⁽¹⁾ Az itt található, nem kimerítő jellegű felsorolás olyan eszközöket tartalmaz, amelyek révén elérhető a támogatás minimális szinten tartásának célja.

⁽²⁾ Pl. valamely magánbank-szövetségen keresztül.

⁽³⁾ Az itt található, nem kimerítő jellegű felsorolás olyan eszközöket tartalmaz, amelyek révén elérhető az indokolatlan versenytorzulás elkerülésének célja.

⁽⁴⁾ Ezzel összefüggésben a nyereségnek a megfelelő feltőkésítés érdekében történő visszatartása ugyancsak megvizsgálandó tényező.

- ii. a kedvezményezett intézmények mérlegének nagyságrendi korlátozása egy megfelelő referenciaértékhez viszonyítva (például a GDP vagy a pénzügyi növekedés alapján) ⁽¹⁾;
 - iii. a kezességvállalás céljával összeegyeztethetetlen tevékenység tilalma, ilyen például a részvények bevonása a kedvezményezett pénzügyi intézetek részéről vagy új részvényopciók kibocsátása a vezetőség számára,
- megfelelő rendelkezések bevezetése, amelyek lehetővé teszik az érintett EFTA-állam számára, hogy e magatartási korlátozásokat érvényesítse, köztük szankció a kezességvállalás nyújtotta védelemnek a kedvezményezett pénzügyi intézettől történő megvonására a feltételek be nem tartása esetén.

3.6. Kiigazító intézkedések általi nyomon követés

- (28) A Hatóság véleménye szerint annak érdekében, hogy a versenytorzulás veszélye a lehető legbiztosabban elkerülhető legyen, az általános kezességvállalási programokat olyan átmeneti sürgősségi intézkedésnek kell tekinteni, amelynek célja a jelenlegi pénzügyi válság heveny tüneteinek orvoslása. Az ilyen intézkedések értelemszerűen nem adhatnak teljes körű választ a pénzügyi szervezet működésében tapasztalható strukturális zavarok okozta válság legmélyebb okaira vagy az egyes pénzügyi intézetek sajátos problémáira, illetve a két tényező kombinációjára.
- (29) Következésképpen egy adott kezességvállalási programot kellő időben végrehajtott, és az ágazat egésze számára szükséges kiigazító intézkedéseknek és/vagy az egyes kedvezményezettek szerkezetátalakításának vagy felszámolásának kell kísérniük, különös tekintettel azon kedvezményezettekre, amelyek esetében kezességvállalásra van szükség.

3.7. A program egyedi esetekre történő alkalmazása

- (30) Amikor a kezességvállalási programot egyes pénzügyi intézetek javára kell igénybe venni, elengedhetetlen, hogy ezt a – valamely fizetésektelen intézmény felszínén tartását célzó, a program általános bevezetéséből adódó versenytorzuláson túl további torzulást előidéz – sürgősségi megmentési intézkedést, amint a pénzügyi piacok helyzete lehetővé teszi, kövessék a megfelelő lépések a kedvezményezett szerkezetátalakítására vagy felszámolására. Ez az intézkedés felveti egy, a kezességvállalás keretében történő kifizetések címzettjeire vonatkozó szerkezetátalakítási vagy felszámolási tervről szóló értesítés szükségességét, amelyet a Hatóság az állami támogatásokról szóló szabályokkal való összeegyeztethetőség tekintetében külön értékel majd ⁽²⁾.
- (31) A szerkezetátalakítási terv értékelésekor a Hatóság a következő követelményeket tartja szem előtt:
- a tervnek biztosítania kell a szóban forgó pénzügyi intézet hosszú távú életképességének helyreállítását,
 - gondoskodnia kell arról, hogy a támogatás a minimális szinten maradjon, illetve a magántőke lényegesen hozzájáruljon a szerkezetátalakítási költségekhez,
 - védelmet kell nyújtani az indokolatlan versenytorzulással szemben, illetve ügyelni kell arra, hogy a kezességvállalás aktiválása ne vezethessen jogszerűtlen haszonhoz.
- (32) A Hatóság az értékelését az állami támogatásokról szóló szabályok pénzügyi intézetekre vonatkozó alkalmazását illető múltbeli tapasztalataira alapozhatja, tekintetbe véve az aggasztó méreteket öltő és az EFTA-államok gazdaságában komoly zavarokat okozó válság sajátos jellegét.
- (33) A Hatóság szintén ügyel arra, hogy különbséget tegyen az olyan támogatási intézkedések között, amelyek kizárólag a likviditáshoz való hozzáférést illető jelenlegi szűk keresztmetszet következtében váltak szükségessé egy más szempontból alapvetően stabil pénzügyi intézet esetében, illetve az olyan kedvezményezettnek nyújtott intézkedések között, amely ezenfelül például a sajátos üzleti modelljével vagy befektetési stratégiájával összefüggő strukturális fizetőképességi problémákkal is küzd. A kedvezményezettek ez utóbbi kategóriájának nyújtott támogatás elvileg nagyobb aggodalomra adhat okot.

⁽¹⁾ Egyúttal ügyelve arra, hogy a hitel hozzáférhetősége a gazdaság számára továbbra is biztosítva legyen, nevezetesen pangás idején.

⁽²⁾ A Hatóság alapvetően úgy tekinti, hogy abban az esetben, ha valamely kedvezményezett pénzügyi intézet javára kifizetéseket kell teljesíteni, a kifizetést követően legfeljebb hat hónapon belül – az esettől függően – szerkezetátalakítási vagy felszámolási tervet kell benyújtani. Az EFTA-államok és a Hatóság munkájának megkönnyítése céljából a Hatóság készen áll arra, hogy a hasonló szerkezetátalakítási/felszámolási tervekről szóló értesítéseket csoportosan vizsgálja. A Hatóság esetleg eltekinthet a terv benyújtásától abban az esetben, ha az intézmény pusztán felszámolásáról van szó, vagy az intézmény mérete elhanyagolható.

4. A PÉNZINTÉZETEK FELTŐKÉSÍTÉSE

- (34) A folyamatban lévő pénzügyi válságra válaszul adható másik, rendszerszintű intézkedés egy feltőkésítési program bevezetése lenne, amelyet az alapvetően stabil, de a rendkívüli pénzügyi helyzet következtében esetleg kényszerhelyzetbe került pénzügyi intézetek támogatására lehetne felhasználni. E program célja az lenne, hogy állami pénzeszközöket biztosítson a pénzügyi intézetek tőkealapjának erősítéséhez, akár közvetlenül, akár a magántőke-injekció más módon történő megkönnyítése révén, a rendszerszintű továbbgyűrűző negatív hatások elkerülése érdekében.
- (35) Az általános kezességvállalási programokkal kapcsolatosan fentebb említett szempontok értelemszerűen a feltőkésítési programokra is alkalmazandók. Ez nevezetesen az alábbiak vonatkozásában igaz:
- objektív és megkülönböztetéstől mentes támogathatósági feltételek,
 - a program időbeli hatálya,
 - a támogatás szükséges minimumra történő korlátozása,
 - védintézkedések szükségessége az esetleges visszaélések és indokolatlan versenytorzulások kiküszöbölésére, szem előtt tartva, hogy a tőkeinjekciók visszafordíthatatlan jellege miatt olyan rendelkezéseket kell a programba beépíteni, amelyek lehetővé teszik, hogy az EFTA-állam e védintézkedések tiszteletben tartását figyelemmel kísérhesse és érvényesíthesse, valamint – adott esetben egy későbbi szakaszban – lépéseket tegyen az indokolatlan versenytorzulás elkerülésére ⁽¹⁾ valamint
 - annak követelménye, hogy a feltőkésítést – ami nem más, mint a pénzügyi intézet számára a válság átvészeléséhez biztosított sürgősségi intézkedés – kísérje a kedvezményezettre vonatkozó szerkezetátalakítási terv, amelyet a Hatóság külön vizsgál meg, figyelemmel egyrészt a kizárólag a likviditáshoz való hozzáférést érintő jelenlegi korlátozások következtében nehéz helyzetbe került, de más szempontból alapvetően stabil pénzügyi intézetek, illetve az ezenfelül például a sajátos üzleti modelljükkel vagy befektetési stratégiájukkal összefüggésben strukturális fizetőképességi problémákkal is küzdő kedvezményezettek közötti különbségtételre, és másrészt e különbségtétel hatására a szerkezetátalakítás szükségességére.
- (36) A feltőkésítési intézkedés sajátos jellege a következő szempontokat veti fel.
- (37) A támogathatóságnak objektív feltételrendszeren kell alapulnia, így például a fizetőképességi követelmények figyelembevételével olyan megfelelő tőkésítési szintet kell biztosítani, amely nem vezet indokolatlan hátrányos megkülönböztetéshez. Kívánatos lenne, ha a pénzügyi felügyeleti hatóságok értékelnék a támogatás szükségességét.
- (38) A tőkeinjekciót a minimálisan szükséges legalacsonyabb szintre kell korlátozni, és nem szabad lehetővé tenni a kedvezményezett számára, hogy agresszív üzleti stratégiákat folytasson vagy a tevékenységét kiterjessze, illetve bármely más olyan célkitűzést valósítson meg, ami indokolatlan versenytorzulást idézne elő. Ezzel összefüggésben pozitívan értékelnek a szigorúbb minimális fizetőképességi követelmények fenntartását és/vagy a pénzügyi intézet mérlegfőösszegét. A jelenlegi válság fényében a kedvezményezettek saját forrásból történő hozzájárulásának a lehető legnagyobb mértékűnek kell lennie, beleértve a magánrészesedést is ⁽²⁾.
- (39) A pénzügyi intézetek javára történő tőkebeavatkozásokat oly módon kell végrehajtani, hogy a támogatás összege a lehető legkevesebb legyen. A választott pénzeszköztől (pl. részesedés, opciószervény, alárendelt tőke stb.) függően az érintett EFTA-államnak elvben a feltőkésítéshez biztosított állami hozzájárulás értékét tükröző jogokat kellene szereznie. Az új részesedések kibocsátási árát piaciorientált értékelés alapján kell rögzíteni. Annak biztosítása érdekében, hogy az állami támogatást kizárólag kellő ellentételezés ellenében nyújtsák, a megfelelő díjazású elsőbbségi részvényekhez hasonló pénzeszközök pozitív elbírálás alá esnek. Másik lehetőségként a visszakövetelési mechanizmusok vagy jobb megtérülést biztosító záradékok bevezetését szintén meg kell fontolni.
- (40) Hasonló szempontok vonatkoznak emellett más olyan intézkedésekre és programokra is, amelyek a probléma megoldását a pénzügyi intézet eszköztáráról közelítik meg. Különösen amennyiben egy adott EFTA-állam vásárlás vagy swapügylet útján eszközöket szerez, ezt úgy kell lebonyolítani, hogy az értékelés tükrözze a bennük rejlő kockázatot anélkül, hogy az eladó felet bármilyen indokolatlan hátrányos megkülönböztetés érné.

⁽¹⁾ A szerkezetátalakítási támogatásokról szóló iránymutatásban szereplő elvek szerint.

⁽²⁾ Esetleg szükséges lehet egy adott hozzájárulásra vonatkozó előzetes rendelkezés kiegészítése egy olyan rendelkezéssel, amely valamely későbbi szakaszban lehetővé teszi további hozzájárulási összegek követelését.

(41) A támogatási program jóváhagyása nem mentesíti az EFTA-államot azon kötelezettsége alól, hogy hathavonta jelentést küldjön a hatóságnak a támogatás felhasználásáról, illetve a beavatkozás időpontját követő 6 hónapon belül egyedi terveket nyújtson be a kedvezményezett vállalkozásokra vonatkozóan ⁽¹⁾.

(42) Csakúgy, mint a kezességvállalási programok esetében, de tekintetbe véve a feltőkésítési intézkedések természetüknél fogva visszafordíthatatlan jellegét, a Hatóság e tervek értékelését olyan módon fogja elvégezni, hogy biztosítsa a program keretén belül végrehajtott feltőkésítés végeredményének és az ilyen programon kívül végrehajtott feltőkésítés végeredményének koherenciáját a megmentési és szerkezetátalakítási támogatásról szóló iránymutatás elveivel összhangban, figyelemmel a pénzpiacok rendszer szintű válságának sajátosságaira.

5. A PÉNZINTÉZETEK ELLENŐRZÖTT FELSZÁMOLÁSA

(43) A jelenlegi pénzügyi válsággal összefüggésben valamely EFTA-állam szintén kívánatosnak tarthatja a joghatósága alá eső egyes pénzügyi intézetek ellenőrzött felszámolását. Ilyen ellenőrzött felszámolás, amelyre esetleg állami pénzeszközök bevonásával kerül sor, egyedi esetekben alkalmazható, akár második lépésként – valamely egyedi pénzügyi intézetnek nyújtott megmentési támogatást követően, ha nyilvánvalóvá válik, hogy utóbbi sikeres szerkezetátalakítása nem elérhető –, akár egyszeri intézkedésként. Az ellenőrzött felszámolás egy általános kezességvállalási program elemét is képezheti, pl. ha valamely EFTA-állam kezdeményezi azon pénzügyi intézetek felszámolását, amelyek számára a kezességvállalási programot aktiválni kell.

(44) Az ilyen program és a programon keretén belül végrehajtandó egyedi felszámolási intézkedések értékelése értelemszerűen a kezességvállalási programok tekintetében fentebb leírtak mintájára történik.

(45) A felszámolási intézkedés sajátos jellege a következő szempontokat veti fel.

(46) A felszámolás során különös figyelmet kell fordítani a morális kockázat minimálisra csökkentésére, nevezetesen azáltal, hogy a részvényeseket és esetleg a hitelezők bizonyos kategóriáit kizárják abból a körből, amely az ellenőrzött felszámolás keretében bármilyen támogatásban részesülhet.

(47) Az indokolatlan versenytorzulás elkerülése érdekében a felszámolási szakaszt a felszámolás megfelelő lefolytatásához feltétlenül szükséges időtartamra kell korlátozni. Mindaddig, amíg a kedvezményezett pénzügyi intézet működik, új tevékenységbe nem kezdhet, hanem csak a már folyamatban lévőket viheti tovább. A bankkoncessziót a lehető leghamarabb vissza kell vonni.

(48) Annak biztosítása mellett, hogy a támogatás összege ne haladja meg a cél eléréséhez feltétlenül szükséges minimumot, szem előtt kell tartani azt is, hogy a jelenlegi pénzügyi zavarok között a pénzügyi stabilitás megővése érdekében szükséges lehet a felszámolt bank egyes hitelezőinek támogatási intézkedéseken keresztül történő kiegyenlítése. Az ilyen célú különféle kötelezettségtípusokra vonatkozó feltételek megválasztásánál ugyanazon szabályokat kell alkalmazni, mint a kezességvállalási programok által fedezett kötelezettségek esetében.

(49) Annak biztosítása érdekében, hogy a pénzügyi intézet egészének vagy részeinek vásárlói, illetve maguk az értékesített vállalkozások támogatásban ne részesülhessenek, igen fontos bizonyos értékesítési feltételek tiszteletben tartása. A Hatóság a következő feltételeket veszi figyelembe annak megállapításakor, hogy megvalósul-e támogatás:

— az értékesítési eljárásnak nyílnak és megkülönböztetéstől mentesnek kell lennie,

— az értékesítésnek piaci feltételek szerint kell végbemennie,

— a pénzügyi intézetnek vagy a kormánynek (a választott szerkezettől függően) a lehető legmagasabban kell rögzítenie az érintett eszközök és kötelezettségek eladási árát,

— amennyiben az értékesítendő gazdasági tevékenység számára támogatás nyújtása szükséges, ehhez egyedi vizsgálatot kell végezni a megmentési és szerkezetátalakítási támogatásról szóló iránymutatás elveivel összhangban.

(50) Ha ezen feltételek alkalmazása során fény derül rá, hogy a vásárlók vagy az értékesített vállalkozások javára támogatást nyújtottak, e támogatás összegegyeztetetőségét külön kell értékelni.

⁽¹⁾ Az EFTA-államok és a Hatóság munkájának megkönnyítése céljából a Hatóság készen áll arra, hogy a hasonló szerkezetátalakítási tervekkel szembeni értesítéseket csoportosan vizsgálja. A Hatóság esetleg el is tekinthet a terv benyújtásától abban az esetben, ha az intézmény pusztán felszámolásáról van szó, vagy ha a megmaradt gazdasági tevékenység mértéke elhanyagolható.

6. A LIKVIDITÁSI SEGÍTSÉGNYÚJTÁS EGYÉB FORMÁI

(51) Amikor az EFTA-államok egyes pénzüzetek heveny likviditási nehézségeit igyekeznek orvosolni, kívánatosnak tarthatják, hogy a kezességvállalási vagy feltőkésítési programokat más formában nyújtott, állami forrásból származó likviditási támogatással egészítsék ki (ideértve a központi bank forrásait is). Amennyiben egy EFTA-állam/központi bank nem az egyes bankokat szolgáló szelektív intézkedésekkel reagál egy bankválságra, hanem olyan általános intézkedéseket hoz, amelyek valamennyi hasonló piaci szereplő számára nyitottak (azaz az egész piac számára egyenlő feltételekkel biztosít kölcsönt), az ilyen általános intézkedések gyakran kívül esnek az állami támogatásokról szóló szabályok hatályaán, és nem szükséges azokat bejelenteni a Hatóság felé. A Hatóság véleménye szerint például a központi bankok monetáris politikával kapcsolatos tevékenységei – így a nyíltpiaci műveletek és a jegybanki rendelkezésre állás – nem tartoznak az állami támogatásokról szóló szabályok hatálya alá. Bizonyos sajátos esetekben egy adott pénzüzetnek szánt célzott támogatás sem feltétlenül minősül állami támogatásnak. A Bizottság döntéshozatali gyakorlatát ⁽¹⁾ követve a Hatóság azon az állásponton van, hogy a pénzüzet számára központi banki források nyújtása ilyen esetben, bizonyos feltételek megléte esetén nem minősül támogatásnak; például abban az esetben, ha:

- a pénzüzet fizetőképessége a likviditási segítségnyújtás időpontjában, és utóbbi nem képezi egy nagyobb támogatási csomag részét,
- az eszközt teljes egészében biztosíték fedezi, amelyre annak minőségétől és piaci értékétől függő volatilis korrekciót alkalmaznak,
- a központi bank a kedvezményezettre büntetőkamatot vet ki,
- az intézkedést a központi bank kezdeményezésére hajtják végre és különösen semmilyen állami viszontgaranciában nem részesül.

(52) A Hatóság véleménye szerint a jelenlegi rendkívüli helyzetben egy állami forrásból történő (ideértve a központi bankot) likviditási segítségnyújtás – ha az támogatást képez – összeegyeztethetőnek tekinthető a megmentési és szerkezetátalakítási támogatásról szóló irányelv értelmében. Feltéve, hogy az ilyen likviditási programot hat havonta rendszeresen felülvizsgálják ⁽²⁾ a Bizottság a programot hat hónapról hosszabb – elvileg két évig terjedő – időtartamra is jóváhagyhatja. Amennyiben pénzüpi válság megköveteli, a Hatóság jóváhagyásával lehetőség van a program további kiterjesztésére is.

7. AZ ÁLLAMI TÁMOGATÁSOKKAL KAPCSOLATOS VIZSGÁLATOK GYORS LEFOLYTATÁSA

(53) Amikor a Hatóság az ebben a fejezetben szereplő intézkedésekre vonatkozóan a pénzüpiacok aktuális helyzetének figyelembevételével alkalmazza az állami támogatásokról szóló szabályokat, az EFTA-államokkal együttműködve biztosítani kell, hogy ezen intézkedések egyrészt elérjék a céljukat, másrészt hogy az EFTA-államokon belül és azok között emiatt keletkező versenytorzulás a minimális szinten maradjon. Ezen együttműködés megkönnyítésére, illetve annak érdekében, hogy az EFTA-államok és a harmadik felek számára biztosítsák a szükséges jogbiztonságot a végrehajtott intézkedések EGT-megállapodással való összeegyeztethetősége tekintetében (ami fontos tényező a pénzüpiac iránti bizalom helyreállítása szempontjából), rendkívül lényeges, hogy az EFTA-államok a lehető leghamarabb és legteljesebb formában – és mindenképpen az intézkedés végrehajtása előtt – tájékoztassák a Hatóságot szándékukról, és a támogatási terveiket bejelentésük számára. A Hatóság vállalja, hogy a hiánytalan bejelentések kézhezvételét követően biztosítja a támogatási intézkedések gyors jóváhagyását.

⁽¹⁾ Lásd például a Northern Rock-ügyet (HL C 43., 2008.2.16., 1. o.).

⁽²⁾ Erre a felülvizsgálatra a fenti 24. pontban leírt elvek alkalmazandók.

II. MELLÉKLET

A pénzüzetek ⁽¹⁾ feltőkésítése a jelenlegi pénzügi válságban: a támogatás szükséges minimális szintre történő korlátozása és az indokoltan versenytorzulás kiküszöbölését célzó biztosítékok ⁽²⁾

1. BEVEZETÉS

- (1) Az EFTA Felügyelet Hatóság (a továbbiakban: a Hatóság) Az állami támogatásokról szóló szabályok alkalmazása a pénzüzetek vonatkozásában a jelenlegi pénzügi világválsággal összefüggésben tett intézkedésekre című, 2009. január 29-i iránymutatása ⁽³⁾ (a továbbiakban: a bankokról szóló iránymutatás) elismeri, hogy a feltőkésítési programok képezik az egyik olyan kulcsfontosságú intézkedést, amelyet az EFTA-államok ⁽⁴⁾ a pénzüpiacok stabilitásának és megfelelő működésének megőrzése érdekében megtehetnek.
- (2) Az Ecofin Tanács 2008. október 7-i ülésén és az eurocsoport 2008. október 12-i találkozásán a feltőkésítés kérdése hasonló szellemben került napirendre, és azzal a következtetéssel zárult, miszerint „a kormányok kötelezettséget vállaltak arra, hogy szükség esetén kellő mennyiségű tőkét bocsátanak rendelkezésre, de minden lehetséges eszközzel a magántőke-emelést támogatják. A pénzüzeteket kötelezni kell arra, hogy elfogadjanak további korlátozásokat, nevezetesen annak megakadályozása érdekében, hogy az említett intézkedésekkel a kedvezményezettek körén kívül esők kárára visszaéljenek”, és „védeni kell a versenytársak jogos érdekeit, különösen az állami támogatásra vonatkozó szabályok révén.”
- (3) 2008 decemberét megelőzően a Bizottság három tagországban hagyott jóvá feltőkésítési programokat, valamint egyedi feltőkésítési intézkedéseket, az úgynevezett bankokról szóló közleményben foglalt alapelvekkel összhangban ⁽⁵⁾. A Bizottság a – nevezetesen törzsrésvények és elsőbbségi részvénnyek formájában történő – feltőkésítést különösen azzal a feltétellel engedélyezte, hogy piacorientált ellentételezési rendszer, illetve megfelelő magatartási biztosítékok kerülnek bevezetésre és rendszeres felülvizsgálatot hajtanak végre. Mindazonáltal, mivel a jelenleg tervezett feltőkésítési programok jellege, hatálya és feltételrendszere meglehetősen eltérő, a tagállamok és a kedvezményezett pénzüzetek egyaránt kifejezték igényüket egy olyan részletesebb iránymutatás iránt, amely támpontot nyújt számukra arról, hogy a feltőkésítés bizonyos sajátos formái állami támogatásnak tekinthetők-e. Különösen egyes államok a bankok feltőkésítését nem elsősorban megmentési céllal helyezték kilátásba, hanem annak érdekében, hogy kölcsönöket biztosítsanak a reálgazdaság számára. Ezen iránymutatás az ezután bevezetendő feltőkésítési programokra vonatkozóan nyújt útmutatást, és lehetőséget teremt a meglévő feltőkésítési programok kiigazítására.

Közös célkitűzések: a pénzügi stabilitás helyreállítása, a reálgazdaság számára nyújtandó hitelek biztosítása és az esetleges fizetéseképtelenség rendszerkockázatának orvosolása

- (4) A pénzüpiacok jelenlegi helyzetének fényében a bankok feltőkésítése számos célkitűzést szolgálhat. Mindenekelőtt a feltőkésítés hozzájárul a pénzügi stabilitás helyreállításához, és segít visszaadni a bankközi hitelezéshez szükséges bizalmat. Ezenfelül a kiegészítő tőkejuttatás támaszul szolgál a recessziós időszakok veszteségeinek enyhítésére, és csökkenti a fizetéseképtelenné váló bankok kockázatát. A jelenlegi körülmények között – amelyek különösen a Lehman Brothers pénzüzet összeomlása után álltak elő – az alapvetően stabil bankoknak tőkeinjekciókra lehet szükségük, válaszul azon széles körben elterjedt nézetre, miszerint magasabb sajátőke-arány szükséges, tekintettel a múltban alábecsült kockázatra és a megnövekedett finanszírozási költségekre.
- (5) Másodsorban a feltőkésítések a reálgazdaság számára biztosított hitelek céljával is szolgálhatnak. Előfordulhat, hogy az alapvetően stabil bankok inkább korlátozni kívánják a hitelnyújtást a kockázat elkerülése és a magasabb sajátőke-arány fenntartása érdekében. Az állami tőkeinjekció segítségével elkerülhetők a hitelnyújtási korlátozások, illetve csökkenthet annak esélye, hogy a pénzüpiac nehézségeit más ágazatokra is áthárítsák.
- (6) Harmadsorban az állami feltőkésítés megfelelő megoldást kínálhat azon pénzüzetek számára is, amelyeknek a sajátos üzleti modelljük vagy befektetési stratégiájuk miatt fizetéseképtelenséggel kell szembenézniük. A valamely egyéni bank számára sürgősségi támogatásként nyújtott, állami forrásból történő tőkeinjekció szintén hozzájárulhat az adott bank esetleges fizetéseképtelenségével járó rövid távú rendszerszintű hatások elkerüléséhez. A feltőkésítés hosszabb távon támogatja azon erőfeszítéseket, amelyek az adott bankot visszavezetik a hosszú távú életképesség útjára, vagy annak zökkenőmentes felszámolására irányulnak.

⁽¹⁾ A könnyebb olvashatóság érdekében e dokumentumban a pénzüzetekre egyszerűen a „bankok” megnevezés utal.

⁽²⁾ Ez az iránymutatás megfelel „A pénzüzetek feltőkésítése a jelenlegi pénzügi válságban: a támogatás szükséges minimális szintre történő korlátozása és az indokoltan versenytorzulás kiküszöbölését célzó biztosítékok” című, a C(2008) 8259 végleges dokumentummal 2008. december 5-én kibocsátott bizottsági közleménynek (a továbbiakban: a feltőkésítésről szóló közlemény).

⁽³⁾ Lásd az N507/2008. sz., Az Egyesült Királyság bankszektora nyújtott pénzügi támogatási intézkedésekre vonatkozó iránymutatás (a továbbiakban: a feltőkésítésről szóló közlemény).

⁽⁴⁾ Ebben az iránymutatásban az EFTA-államok Norvégiát, Izlandot és Lichtensteint jelentik.

⁽⁵⁾ Lásd az N507/2008. sz., Az Egyesült Királyság bankszektora nyújtott pénzügi támogatási intézkedések ügyben 2008. október 13-én hozott bizottsági határozatot (HL C 290., 2008.11.13., 4. o.), az N512/2008. sz., Pénzügi intézményeknek nyújtott támogatási intézkedések Németországban ügyben 2008. október 27-én hozott bizottsági határozatot (HL C 293., 2008.11.15., 2. o.), valamint az N560/2008. sz., Görögországi hitelintézeteknek nyújtott támogatás ügyben 2008. november 19-én, az N528/2008. sz., Hollandia – Az ING Groep N.V.-nek nyújtott támogatás ügyben 2008. november 12-én és az NN68/2008. sz., A JSC Parex Banka-nak nyújtott litván állami támogatás ügyben 2008. november 25-én hozott bizottsági határozatot.

A versennyel kapcsolatos lehetséges aggályok

- (7) E közös célkitűzések szem előtt tartása mellett bármely feltőkésítési program vagy intézkedés értékelésénél számításba kell venni az esetleges versenytorzulást, amely három különböző szinten fordulhat elő.
- (8) Először, a valamely EFTA-állam által a saját bankjai javára végrehajtott feltőkésítés nem juttathatja e bankokat indokolatlan versenyelőnyhöz más tagállamok bankjaival szemben. Amennyiben – megfelelő kockázatalapú indokolás hiányában – előbbiek a más EFTA-állambeli versenytársaiknál jóval alacsonyabb árfolyamon jutnak tőkéhez, az lényegesen befolyásolhatja egy adott bank versenyhelyzetét a szélesebb körű egységes európai piacon. Emellett ha valamely EFTA-államban túlzott mértékű támogatásnyújtásra kerül sor, az EFTA-államok között olyan versenyfutás kezdődhet meg, amely nehézségeket okoz a feltőkésítési programokkal nem rendelkező többi EFTA-állam gazdasága számára. Az egységes feltételek biztosításának fenntartásához nélkülözhetetlen az állami forrásból történő tőkeinjekciók ellentételezéséről, valamint a feltőkésítéssel kapcsolatos egyéb feltételekről szóló következetes és összehangolt megközelítés. Az e téren tett egyoldalú és összehangolatlan fellépések szintén alááshatják a pénzügyi stabilitás helyreállítása érdekében tett erőfeszítéseket („Tisztelességes verseny biztosítása az EFTA-n belül”).
- (9) Másodszor, az olyan feltőkésítési programok, amelyek egy adott EFTA-állam összes bankja felé nyitottak anélkül, hogy megfelelő mértékben különbséget tennének a kedvezményezett bankok között a kockázati profiljuk függvényében, indokolatlan versenyelőnyhöz juttathatják a nehéz helyzetben lévő vagy gyengébb teljesítményt nyújtó bankokat az alapvetően stabil és hatékonyabb bankokkal szemben. Ez versenytorzulást eredményez a piacon, torzítja az ösztönző hatást, növeli az erkölcsi kockázatot és gyengíti az európai bankok általános versenyképességét („Tisztelességes verseny biztosítása a bankok között”).
- (10) Harmadszor, az állami feltőkésítés – és különösen annak ellentételezése – nem járhat olyan hatással, hogy ennek következtében az állami forrásban nem részesülő, de a piacon kiegészítő tőkebevitelt kereső bankok lényegesen kedvezőtlenebb versenyhelyzetbe kerüljenek. Az olyan állami feltőkésítési program, amely kizárja a piac alapú műveleteket, megghiúsítja a piac rendes működéséhez való visszatérést („A piac rendes működéséhez való visszatérés biztosítása”).
- (11) Minden javasolt feltőkésítés halmozódó hatást gyakorol a versenyre az említett három szint bármelyikén. Mindazonáltal egyensúlyt kell biztosítani e versennyel kapcsolatos aggályok, illetve a pénzügyi stabilitás helyreállítására, a reálgazdaság számára nyújtandó hitelek biztosítására és a fizetéseképtelenség kockázatának orvosolására vonatkozó célkitűzések között. Egyfelől a tőkéhez való hozzáférést elég kedvező feltételek szerint kell biztosítani a bankok számára ahhoz, hogy a feltőkésítés a szükségesnek megfelelő hatékonysággal járjon. Másfelől a feltőkésítési intézkedésekhez kapcsolódó kritériumokat oly módon kell meghatározni, hogy azok egységes feltételeket biztosítsanak minden piaci szereplő számára, valamint hosszabb távon lehetővé tegyék a piac normális működéséhez való visszatérést. Tehát az intézkedéseknek arányosnak és átmeneti jellegűnek kell lenniük, és azokat oly módon kell meghatározni, hogy ösztönözzék a bankokat az állami források mielőbbi törlesztésére – amint azt a piaci körülmények lehetővé teszik –, annak érdekében, hogy a válságból egy versenyképes és hatékony európai bankágazat kerülhessen ki. A tőkeinjekciók piacorientált árképzése jelentheti a legjobb biztosítékot a tőkésítés szintjén megnyilvánuló indokolatlan egyenlőtlenségekkel, valamint az ilyen tőke nem megfelelő felhasználásával szemben. A tagállamoknak minden esetben biztosítaniuk kell, hogy az érintett bank feltőkésítése valós szükségyszerűsége alapján.
- (12) A pénzügyi stabilitás és a versennyel kapcsolatos célkitűzések közötti egyensúly megteremtésének szükségessége kiemeli egyfelől az alapvetően stabil, hatékony bankok és másfelől a nehéz helyzetben lévő, gyenge teljesítményt nyújtó bankok közötti különbségtétel fontosságát.
- (13) Ezért a feltőkésítési intézkedések értékelésénél – akár programok, akár egyéni bankok számára nyújtott támogatás formájában kerüljenek sorra – a Bizottság különös figyelmet szentel a kedvezményezettek kockázati profiljának ⁽⁶⁾. Elvileg a magasabb kockázati profillal rendelkező bankoknak többet kell fizetniük. A számos különböző bank számára nyitott feltőkésítési programok kidolgozásánál az EFTA-államoknak körültekintően mérlegelniük kell a részvételi kritériumokat és a különböző kockázati profillal rendelkező bankok számára nyújtott elbánszt, és ez utóbbiban következőképpen különbséget kell tenniük (lásd az I. mellékletet). Figyelembe kell venni az olyan bankok helyzetét, amelyek a jelenlegi rendkívüli körülmények miatt kerültek nehéz helyzetbe, jóllehet a válságot megelőzően alapvetően stabil bankoknak számítottak volna.
- (14) Az olyan mutatók mellett, mint a jogszabályi fizetőképességi követelményeknek való megfelelés és a nemzeti felügyeleti hatóságok által igazolt várható tőkemegfelelés, a swapügyletek válság előtti prémiumai és minősítései például szintén jó alapul szolgálhatnak az egyes bankok különböző ellentételezési mértékének megállapításánál. Az aktuális prémiumok szintén tükrözhetik azon különös veszélyeket, amelyek gyengíteni fogják egyes bankok versenyhelyzetét az általános válságból való kilábalás közben. A válság előtti és az aktuális prémiumok mindenképpen tükrözik a kétes eszközök esetleges megléte okozta terhet és/vagy a bank üzleti modelljének gyengeségét, ami a rövid távú finanszírozástól való túlzott függőség vagy a szokatlan mértékű tőkeáttétel miatt következett be.
- (15) Kellően indokolt esetben szükséges lehet rövid távon alacsonyabb ellentételezés elfogadása a nehéz helyzetben lévő bankok esetében, azon feltevésből kiindulva és azzal a feltétellel, hogy hosszabb távon a javukra végrehajtott állami intézkedés költségei tükröződni fognak az életképesség helyreállításához szükséges szerkezetátalakításban, és számításba lehet venni a részükre kompenzációs intézkedések formájában nyújtott támogatás versenyre gyakorolt hatását. Az alapvetően stabil bankok viszonylag alacsony áron részesülhetnek feltőkésítésben, és ennek megfelelően sokkal kevésbé szigorú feltételek szerint juthatnak hosszú távú állami támogatáshoz, feltéve, hogy az eszközök törlesztésére vagy átváltására vonatkozó feltételeket elfogadják. Ezáltal biztosítani lehet az állami beavatkozás átmeneti jellegét és célkitűzéseit, nevezetesen a pénzügyi stabilitás/a gazdaság számára történő hitelnyújtás helyreállítását, valamint a források nagyobb stratégiai célok érdekében történő visszaélészerű felhasználásának elkerülését.

⁽⁶⁾ Részletesebben lásd az I. mellékletet.

Az Európai Központi Bank (EKB) Kormányzótanácsának ajánlásai

- (16) Az Európai Központi Bank – a Kormányzótanácsa által 2008. november 20-án megfogalmazott ajánlásokban – teljesítményértékelő módszert javasolt az euroövezet alapvetően stabil bankjai javára nyújtott állami feltőkésítési intézkedések árképzésére. Az ajánlások fő megfontolásai teljesen összhangban állnak a jelen bevezetésben kifejtett elvekkel. Az EKB – különös feladataival és kötelezettségeivel összhangban – rendkívüli hangsúlyt fektetett a feltőkésítési intézkedések hatékonyságára a pénzügyi stabilitás erősítése és a reálgazdaság számára nyújtott hitelek zavartalan folyósításának elősegítése érdekében. Ugyanakkor kiemelte, hogy olyan piacorientált árképzésre van szükség, amely számításba veszi egyrészt azt a különös kockázatot, amit az egyes kedvezményezett bankok jelenlétének, és másrészt a versenyben lévő bankok közötti egyenlő feltételek megőrzésének szükségességét.
- (17) Bár az EFTA-államok nem tagjai az EKB-nak, a Hatóság üdvözlözi az EKB ajánlásait, amelyek a megtérülési ráta szerinti sávon alapuló árképzési rendszert javasolnak a tőkeinjekciók számára azon kedvezményezett bankok esetében, amelyek – függetlenül attól, hogy a kockázati profiljuk eltérő – alapvetően stabil pénzügyi intézményeknek számítanak. E dokumentum célja, hogy kiterjessze az iránymutatást az ellentételezési ráták mellett egyéb feltételekre, valamint azon követelményekre is, amelyeket az alapvetően nem stabil bankoknak teljesíteniük kell ahhoz, hogy állami tőkéhez juthassanak.
- (18) Egyébiránt – elismerve, hogy a jelenlegi kivételes piaci árfolyamok nem tekinthetők elfogadható referenciáértékek a tőkejuttatás ellentételezési szintjének helytálló meghatározása szempontjából – a Hatóság véleménye szerint az EFTA-államok által tett feltőkésítési intézkedéseknek figyelembe kell venniük a válság előtti időszakban alábecsült kockázati szintet. Más különben az állami ellentételezési ráták indokolatlan versenyelőnyökhöz juttathatják a kedvezményezettet, és esetleg megghiúsíthatják a magánforrásból történő feltőkésítést.

2. A KÜLÖNBÖZŐ TÍPUSÚ FELTŐKESÍTÉSEK ESETÉBEN IRÁNYADÓ ELVEK

- (19) A piaci árfolyamokhoz közeli árképzés jelenti a legjobb garanciát a versenytorzulások korlátozására ⁽⁷⁾. Ebből következik, hogy a feltőkésítési intézkedéseket oly módon kell kidolgozni, hogy azok számításba vegyék az egyes pénzügyi intézmények piaci helyzetét – ideértve azok kockázati profilját és fizetőképességi szintjét is –, illetve fenntartsák az egységes feltételeket azáltal, hogy nem nyújtanak túlságosan jelentős támogatást a jelenlegi piaci alternatívákhoz képest. Emellett az árképzési feltételeknek arra kell ösztönözniük a bankokat, hogy a válság elmúltával a lehető leghamarabb törlesszék tartozásukat az állam felé.
- (20) A fenti elvekből kiindulva a következő tényezőket kell figyelembe venni a feltőkésítési intézkedések általános kialakításának értékelésekor: a feltőkésítés célja, a kedvezményezett bank stabilitása, az ellentételezés, a kilépés ösztönzése – különösen az állami tőke magánbefektetőkől származó tőkével történő felváltása érdekében ⁽⁸⁾ hogy ily módon biztosítható legyen az állami jelenlét átmeneti jellege a banktőkében –, biztosítékok a támogatással való visszaélés és a versenytorzulás megakadályozására, valamint a feltőkésítési program hatásainak és a kedvezményezett helyzetének rendszeres jelentések vagy adott esetben szerkezetátalakítási tervek formájában történő felülvizsgálata.

2.1. Az aktuális piaci árfolyamon történő feltőkésítések

- (21) Amennyiben az állami tőkeinjekcióra azonos feltételek mellett jelentős (30 %-os vagy annál magasabb) magánbefektetői részvétellel kerül sor, a Hatóság elfogadja az ügyletre vonatkozó ellentételezést ⁽⁹⁾. Mivel az ilyen típusú ügylet nem vet fel komoly aggályokat a versenyt illetően, kivéve, ha az ügylet feltételeiből következően a magánbefektetőknek nyújtott ösztönzők jelentősen torzulnak, elvileg nem látszik szükségesnek a verseny védelmét szolgáló biztosítékok vagy kilépési ösztönzők előzetes beépítése.

2.2. Az alapvetően stabil bankok átmeneti feltőkésítése a pénzügyi stabilitás és a reálgazdaság számára történő hitelezés elősegítése céljából

- (22) A Hatóság a fenti kategóriába tartozó bankok javára történő feltőkésítési intézkedések értékelésekor különösen nagy figyelmet fordít az alapvetően stabil bankok, illetve a (12)–(15) bekezdésben említett egyéb bankok megkülönböztetésére.

⁽⁷⁾ Lásd a pénzügyi intézményekről szóló közlemény 39. pontját.

⁽⁸⁾ Ebben a dokumentumban a kilépések ösztönzésére vagy az állam felé történő törlesztésre vonatkozó minden utalás alatt azon intézkedéseket kell érteni, amelyek célja, hogy az állami tőkét a szükséges és megfelelő mértékben magántőkével váltsák fel a normális piaci feltételekhez való visszatérés keretében.

⁽⁹⁾ Lásd például az N512/2008. sz., Pénzügyi intézményeknek nyújtott támogatási intézkedések Németországban ügyben 2008. október 27-én hozott bizottsági határozat 54. pontját.

(23) Az általános ellentételezésnek megfelelő módon számításba kell vennie a következő tényezőket:

- a) az egyes kedvezményezettek aktuális kockázati profilja ⁽¹⁰⁾;
- b) a választott eszköz jellemzői, ideértve az alárendeltség szintjét is; a kifizetés kockázata és valamennyi módoszata ⁽¹¹⁾;
- c) beépített kilépési ösztönzők (például a gyorsított visszafizetési vagy visszafizetési záradék);
- d) megfelelő kockázatmentes referencia-kamatláb.

(24) Az állami feltőkésítések *ellentételezésének* mértéke nem lehet olyan magas, mint az aktuális piaci szint (15 %) ⁽¹²⁾ mivel ez utóbbi nem feltétlenül tükrözi a normálisnak tekintett piaci feltételeket ⁽¹³⁾. Következésképpen a Hatóság kész annak elfogadására, hogy az alapvetően stabil bankok feltőkésítésének *ára* az aktuális piaci árfolyamnál alacsonyabb legyen, annak érdekében, hogy megkönnyítse a bankok számára az ilyen eszközökhöz való hozzájutást, és ebből következően elősegítse a pénzügyi stabilitás helyreállítását és a realgazdaság számára történő hitelnyújtást.

(25) Ugyanakkor kívánatos, hogy az állami feltőkésítések tekintetében várható teljes megtérülés ne térjen el túlságosan az aktuális piaci feltételektől, mert i. annak el kell kerülnie a kockázat válság előtti időszakban szokásos alulértékelését; ii. tükröznie kell az új árengesztől megteremtésének időzítésével és szintjével kapcsolatos bizonytalanságokat; iii. ösztönzőket kell biztosítani a programokból való kilépésre; és iv. a minimálisra kell csökkentenie a verseny torzításának kockázatát az EFTA-államok, illetve azon bankok között, amelyek jelenleg állami támogatás nélkül szereznek tőkét a piacról. Lényeges, hogy a megtérülési ráta ne essen túlságosan távol az aktuális piaci árfolyamoktól, hogy ily módon elkerülhető legyen a magánszektor útján történő feltőkésítések kiszorítása, illetve könnyebben vissza lehessen térni a normális piaci feltételekhez.

A feltőkésítés belépési költsége

(26) A Bizottság a „feltőkésítési közleményben” ⁽¹⁴⁾ olyan módszereket ismertetett, amelyek segítségével meg lehet határozni a feltőkésítés belépési költségét. A Hatóság az alább ismertetett módszereket hasonlóan fogja alkalmazni annak figyelembevételével, hogy az EFTA-államok nem tagjai az eurorendszernek. A Bizottság álláspontja szerint az eurorendszer 2008. november 20-i ajánlásai megfelelő módszert fektettek le a feltőkésítés belépési költségének meghatározására. Az eurorendszer szempontjából az e módszer segítségével számított ellentételezés megfelelő alapot (belépési szintet) teremt az alapvetően stabil bankok feltőkésítéséhez előírt nominális megtérülési ráta biztosításához. Ez az ár kiigazítható felfelé, hogy számításba vegyék az állami tőke törlesztése ösztönzésének szükségességét ⁽¹⁵⁾. A Bizottság úgy véli, hogy egy ilyen kiigazítás a versenytorzulás megakadályozásának célját is szolgálná.

(27) Az eurorendszer ajánlásainak megfelelően az *alapvetően stabil bankok* esetében alkalmazandó feltőkésítési eszközöknek – elsődleges részvények vagy más hibrid eszközök – a kormány által előírt megtérülését a következők figyelembevételével meghatározott „árfolyosó” alapján lehetne meghatározni: i. az alárendelt kölcsönök előírt megtérülési rátája, amely az *alsó határértéket* jelenti; és ii. a törzsrészvények előírt megtérülési rátája, amely a *felső határértéket* jelenti. Az árfolyosó kiszámításának módszere különböző elemeken alapul, amelyeknek az egyes intézmények (vagy hasonló intézmények egy csoportja) és az EFTA-államok egyedi jellemzőit is tükrözniük kell. A Bizottság megállapította, hogy a vonatkozó paraméterek (államkötvények hozama, CDS-prémiumok, részvénykockázati prémiumok) átlagértékét (középérték vagy medián) használó módszer alkalmazása egy 7 %-os átlagos megtérülési folyosót határoz meg az elsőbbségi részvények vonatkozásában, amelyek jellemzői hasonlóak az alárendelt kölcsönökhöz, valamint 9,3 %-os előírt átlagos megtérülést az euroövezet bankjainak törzsrészvényei esetében. Ez az átlagos árfolyosó, mint olyan, egy indikatív sávot jelent.

⁽¹⁰⁾ Részletesebben lásd az I. mellékletet.

⁽¹¹⁾ Például számos paraméter növeli vagy csökkenti az elsőbbségi részvények értékét, azok pontos megnevezésétől függően. Ilyenek lehetnek például a következők: törzsrészvénné vagy más eszközzé történő átválthatóság, halmozódó vagy nem halmozódó osztalékok, rögzített vagy változó osztalékarány, az elsőbbségi részvényesek elsőbbsége a törzsrészvényesekkel szemben felszámolás esetén, részesedés vagy nem részesedés a törzsrészvényeseknek fizetett osztalékarányon felüli haszonból, eladási opció, törlesztési záradék, szavazati jog. A Hatóság referenciaként a pénzügyi eszközök általános besorolását fogja alkalmazni a különböző rendeleti kategóriák között (pl. elsődleges/nem elsődleges tőke, Tier 1/Tier 2).

⁽¹²⁾ Hivatkozás a Bizottság *A pénzügyi feltőkésítése a jelenlegi pénzügyi válságban* című közleményének 10. lábjegyzetére.

⁽¹³⁾ Az ellentételezés aktuális szintje szintén tükrözheti az adott időben az elsődleges tőke iránt megmutatkozó viszonylag magas keresletet – mivel a bankok kezdenek felhagyni a manapság tőkehiánysnak tekintett múltbeli üzleti modellel –, amely aránylag alacsony kínálattal és magas piaci volatilitással párosul.

⁽¹⁴⁾ Lásd a 2. lábjegyzetet, valamint a (26) és az azt követő bekezdéseket.

⁽¹⁵⁾ Lásd a feltőkésítés áráról szóló, 2008. november 20-i EKB kormányzótanácsi ajánlások 5–7. pontját.

(28) Az alapvetően stabil bankok esetében a Hatóság a fenti módszeren alapuló minimális ellentételezést fogja elfogadni. Ez az ellentételezés az egyes bankok szintjén különböző lehet, különböző paraméterek alapján:

- a) a választott tőke típusa ⁽¹⁶⁾: minél alacsonyabb szintű a hátrasorolás, annál alacsonyabb az előírt ellentételezés az árfolyosóban;
- b) megfelelő kockázatmentes referencia-kamatláb;
- c) minden támogatható pénzügyi intézmény (a pénzügyileg stabil és a súlyos helyzetbe került bankok) egyedi kockázatprofilja nemzeti szinten.

(29) Az EFTA-államok választhatnak olyan árazási formulát, amely ezenfelül áremelési vagy visszafizetési záradékot is tartalmaz. Ezeket a jellemzőket megfelelően kell kiválasztani annak érdekében, hogy miközben bátorítják a bankoknak nyújtott állami tőketámogatás mielőbbi befejezését, elkerülhető legyen a tőke költségek jelentős növekedése.

(30) A Hatóság alternatív árazási módszereket is el fog fogadni, amennyiben azok olyan ellentételezést eredményeznek, amelyek magasabbak a fenti módszerrel kalkulált eredményénél.

Ösztönzők az állami tőketámogatás törlesztéséhez

(31) A feltőkésítési intézkedéseknek megfelelő ösztönzőket kell tartalmazniuk ahhoz, hogy amint azt a piac lehetővé teszi, törlesszék az állami tőkét ⁽¹⁷⁾. A bankok alternatív tőke keresésére ösztönzésének legegyszerűbb módja az, hogy az EFTA-államok megfelelően magas ellentételezést kérjenek az állami feltőkésítésért. Emiatt a Hatóság hasznosnak találja, hogy a meghatározott belépési árat általánosan megnöveljék ⁽¹⁸⁾ a kilépés ösztönzése érdekében. Egy olyan árazási konstrukció, amely az eltelt idő függvényében növeli az árakat és gyorsított visszafizetési záradékokat tartalmaz, erősíteni fogja ezt a kilépést ösztönző mechanizmust.

(32) Ha egy EFTA-állam úgy dönt, hogy nem emeli az ellentételezés nominális mértékét, megfontolhatja annak lehetőségét, hogy az ellentételezés teljes összegét emeli vételi opciók vagy törlesztési záradékok útján, vagy olyan mechanizmusok segítségével, amelyek ösztönzik a magántőke emelését, például az osztalékfizetésnek az állam felé történő törlesztési kötelezettséghez kötésével, amely idővel folyamatosan emelkedik.

(33) Az EFTA-államok restriktív osztalékpolitika alkalmazását is fontolóra vehetik az állami beavatkozás átmeneti jellegének biztosítása érdekében. A restriktív osztalékpolitika összhangban állna a célkitűzéssel, hogy biztosítottak legyenek a kölcsönök a realgazdaság számára, és hogy erősödjön a kedvezményezett bankok tőkealapja. Ugyanakkor fontos lenne, hogy lehetséges legyen az osztalékok fizetése abban az esetben, amikor ez ösztönzi a pótlólagos magántőke áramlást az alapvetően stabil bankok felé ⁽¹⁹⁾.

(34) A Hatóság eseti alapon fogja értékelni a javasolt kilépési mechanizmusokat. Általában véve minél nagyobb mértékű a feltőkésítés és minél magasabb a kedvezményezett bank kockázati profilja, annál nagyobb szükség van világos kilépési mechanizmusok lefektetésére. Az ellentételezés szintjének és típusának kombinációja, valamint – adott esetben és megfelelő mértékben – a restriktív osztalékpolitika teljes egészében elégséges kilépési ösztönzést kell, hogy jelentsen a kedvezményezett bank részére. A Hatóság úgy látja, hogy az osztalékfizetési korlátozások különösen akkor nem szükségesek, ha az árszint megfelelően tükrözi a bank kockázati profilját, és az áremelési záradékok vagy ehhez hasonló elemek elégséges mértékben ösztönzik a kilépést, továbbá a feltőkésítés mértéke korlátozott.

Az indokolatlan versenytorzulás megelőzése

(35) A pénzügyi intézetekről szóló iránymutatás 35. pontja hangsúlyozza, hogy biztosítékokat kell beépíteni a feltőkésítési programokba a versennyel kapcsolatos lehetséges visszaélések és a versenytorzulás megelőzése érdekében. A pénzügyi intézetekről szóló iránymutatás 38. pontja előírja, hogy a tőkeinjekciókat a lehető legminimálisabbra kell korlátozni, és nem szabad megengedni a kedvezményezetteknek, hogy agresszív kereskedelmi stratégiát kövessenek, amelyek ellentétben állnának a feltőkésítés célkitűzéseivel ⁽²⁰⁾.

⁽¹⁶⁾ Például törzsrészesvények, nem alapvető elfogadható tőkék első csoportja (Tier 1), vagy elfogadható tőkék második csoportja (Tier 2).

⁽¹⁷⁾ Figyelembe véve a feltőkésítési eszközt és a felügyeleti hatóságok általi besorolást.

⁽¹⁸⁾ Ez annál is inkább fontos, mivel a fent vázolt módszerrel hatással lehet a kockázatok válság kitörése előtti alulárázása.

⁽¹⁹⁾ E szempontokat figyelembe véve az osztalékok fizetésének korlátozása például időhatárhoz, a termelt profit százalékához, vagy új tőkeformákhoz köthető (az osztalékok fizetése történhet például új részesvények formájában). Amennyiben valószínűsíthető, hogy az állami tőke törlesztésére több lépésben fog sor kerülni, betervezhető az osztalékokkal kapcsolatos összes korlátozás fokozatos feloldása a törlesztés előrehaladtával összhangban.

⁽²⁰⁾ Mivel célkitűzés a realgazdaság számára rendelkezésre bocsátandó kölcsönök biztosítása, nem szükséges korlátozni a mérleg növekedését az alapvetően stabil bankok feltőkésítési programjában. Ez elvileg a garanciaprogramokra is vonatkozik, kivéve, ha komoly kockázat áll fenn a tőke EFTA-államok közti áramlásának elmozdulása tekintetében.

- (36) Általános elvként minél magasabb az ellentételezés, annál kevésbé van szükség biztosítékokra, mivel az árszint korlátozza a verseny torzulását. Az állami feltőkésítést igénybe vevő bankok nem reklámozhatják ezt kereskedelmi célokra.
- (37) Biztosítékokra lehet szükség annak megakadályozására is, hogy állami támogatásból finanszírozzanak agresszív kereskedelmi expanziót. Elvben az összefonódások és felvásárlások értékes hozzájárulást jelenthetnek a bankszektor konszolidálásához azon célkitűzés fényében, hogy stabilizálódjanak a pénzügyi piacok és egyenletes hiteláramlás legyen biztosított a reálgazdaság részére. Annak érdekében, hogy az állami támogatást kapó intézmények ne részesüljenek előnyben az ilyen támogatást nem kapó versenytársaikhoz képest, az összefonódásoknak és felvásárlásoknak általában versenyfeltételek között zajló pályázati eljárások alapján kell történniük.
- (38) A magatartásra vonatkozó biztosítékok mértéke arányossági értékelésen alapul majd az összes releváns faktor figyelembevételével, különös tekintettel a kedvezményezett bank kockázati profiljára. Míg a nagyon alacsony kockázati profilú bankok esetében csak nagyon korlátozott biztosítékokra lehet szükség, az ilyen biztosítékok szükségesége növekszik magasabb kockázati profilok esetén. Az arányosság értékelését tovább befolyásolja az állami tőkeinjekció relatív nagysága, és az elért tőkeellátottsági szint.
- (39) Ha az EFTA-államok a reálgazdaság finanszírozásának céljával fordulnak a feltőkésítés eszközéhez, biztosítaniuk kell, hogy a valóban hozzájáruljon ehhez. Ebből a célból – a nemzeti szabályozással összhangban – hatékony és kikényszeríthető nemzeti biztosítékokat kell a feltőkésítéshez kapcsolni, amelyek biztosítják, hogy a tőkeinjekciót a reálgazdaságnak nyújtott kölcsönök fenntarthatósága érdekében használják fel.

Felülvizsgálat

- (40) Ezen kívül – a pénzügyi intézetekről szóló iránymutatásban megállapítottak szerint ⁽²¹⁾ – a feltőkésítést rendszeresen felül kell vizsgálni. Az intézkedések végrehajtásának megkezdése után hat hónappal az EFTA-államok a végrehajtásról szóló jelentést nyújtanak be a Hatóságnak. A jelentésnek a következőkről kell teljes körű tájékoztatást tartalmaznia:
- a) a feltőkésített bankokról, a 12–15. pontban és az I. mellékletben említett elemekre is kitérve, valamint egy értékelést a bank üzleti modelljéről a bank kockázati profiljának és életképességének értékelése céljából;
 - b) az e bankok részére folyósított összegekről, valamint a feltőkésítés feltételeiről;
 - c) a kézhez kapott tőke felhasználásáról, i. a reálgazdaságnak biztosított fenntartható kölcsönökkel; ii. a külső növekedéssel; és iii. a kedvezményezett bankok osztálynálpolitikájával kapcsolatban is;
 - d) az EFTA-államoknak a kilépési ösztönzőkkel és a többi feltétellel és biztosítékkal kapcsolatban tett kötelezettségvállalásainak való megfelelésről; valamint
 - e) azokról a lépésekről, amelyeket az állami tőkétől való függőség megszüntetése érdekében tettek ⁽²²⁾.
- (41) A felülvizsgálattal összefüggésben a Hatóság többek közt értékeli, hogy szükséges-e a magatartási biztosítékok további fenntartása. A piaci feltételek alakulásától függően a Bizottság az intézkedéseket kísérő biztosítékok felülvizsgálatát is kérheti annak biztosítása érdekében, hogy a támogatás a jelenlegi válság átvészeléséhez szükséges legminimálisabb összegre és időtartamra korlátozódjon.
- (42) A Hatóság emlékeztet arra, hogy amennyiben egy eredetileg alapvetően stabilnak tekintett banknál a feltőkésítés után nehézségek jelentkeznek, szerkezetátalakítási tervet kell benyújtani az érintett bank vonatkozásában.

2.3. A többi bank megmentés érdekében való feltőkésítése

- (43) Az olyan bankok feltőkésítésére, amelyek nem tekinthetők alapvetően stabilnak, szigorúbb követelmények teljesülése esetén kerülhet sor.

⁽²¹⁾ Lásd a pénzügyi intézetekről szóló iránymutatás 34–42. pontját. A pénzügyi intézetekről szóló iránymutatás szerint a Hatóság által jóváhagyott feltőkésítési programmal összhangban végrehajtott egyedi feltőkésítési intézkedéseket nem kell külön bejelenteni, és ezeket az EFTA Felügyeleti Hatóság a megvalósítási terv felülvizsgálatának és bemutatásának keretében fogja értékelni.

⁽²²⁾ Figyelembe véve a feltőkésítési eszköz jellemzőit.

- (44) Az ellentételezésnek – a fent leírtak szerint – elvileg tükröznie kell a kedvezményezett kockázati profilját, és magasabbnak kell lennie, mint az alapvetően stabil bankok esetében ⁽²³⁾. Ez nem sérti a felügyeleti hatóságok azon lehetőségét, hogy szükség esetén sürgős fellépést hajtsanak végre a szerkezetátalakítás eseteiben. Amennyiben nem lehet a bank kockázatprofiljának megfelelő árszintet meghatározni, akkor is arra kell törekedni, hogy az ár közelítse azt a szintet, amit egy hasonló banknak normális piaci feltételek mellett előírnának. A pénzügyi stabilitás biztosításának szükségességétől függetlenül e bankok esetében csak azzal a feltétellel hagyható jóvá az állami tőkeinjekció, ha felszámolják a bankot, vagy alapos és kiterjedt szerkezetátalakításra kerül sor, beleértve adott esetben a vezetőség és a vállalatirányítás megváltoztatását is. Ezért e bankok esetében a feltőkésítéstől számított hat hónapon belül átfogó szerkezetátalakítási vagy felszámolási tervet kell majd benyújtani. A pénzügyi intézetekről szóló iránymutatásban rögzítettek szerint az ilyen terveket a nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentéséről és szerkezetátalakításáról szóló iránymutatások elvei alapján kell értékelni, és kompenzációs intézkedéseket is kell tartalmazniuk.
- (45) Az államnak való törlesztés végéig a megmentési és szerkezetátalakítási szakaszban a bajba jutott bankokra vonatkozó magatartási biztosítékoknak elvileg a következőket kell tartalmazniuk: restriktív osztalékpolitika (amely osztalékfizetési tilalmat jelent legalább a szerkezetátalakítási időszak során), a túlzó díjazások vagy bónuszok kifizetésének korlátozása, a pénzügyi stabilitás céljával összeegyeztethető szolvenciamutató megnövelt szintjének visszaállítására és fenntartására vonatkozó kötelezettség, valamint az állami részvállalás törlesztésének ütemterve.

2.4. Záró megjegyzések

- (46) Végezetül a Hatóság figyelembe veszi annak lehetőségét is, hogy egy adott tagállamban az összes bank vagy a bankok nagy része előtt nyitva áll-e a feltőkésítési műveletben való részvétel, akár kevésbé differenciált alapon, hosszú távon megfelelő általános visszatérítés megvalósításának céljával. Néhány EFTA-állam dönthet úgy, hogy például adminisztratív okokból kevésbé kidolgozott módszereket alkalmaz. Azon lehetőség sérelme nélkül, hogy az EFTA-államok árazásukat a fenti módszerekre alapozzák, a Hatóság minden olyan árképzési mechanizmust elfogad majd, amelyeknél az e programban részt vevő összes bank esetében a várható éves összhozam elég magas ahhoz, hogy figyelembe vegye a bankok sokféleségét és ösztönözze a kilépést. Ezt a szintet a Tier 1-es tőkeeszközök esetében a 27. bekezdésben említett felső határérték felett kell megállapítani ⁽²⁴⁾. Megállapítható alacsonyabb belépési költség is megfelelő gyorsított visszafizetéssel, vagy más differenciálási elemek és biztosítékok, a fent leírtaknak megfelelően ⁽²⁵⁾.

⁽²³⁾ Lásd a 28. bekezdést a kiterjesztett árfolyosóról, ami magasabb ellentételezést jelent a bajba jutott bankok esetében.

⁽²⁴⁾ A Bizottság eddig minden olyan feltőkésítési intézkedést elfogadott, amelyek esetében a várható éves összhozam legalább 10 % volt a Tier 1-es eszközökre, a programban résztvevő összes bank vonatkozásában. Azokban az EFTA-országokban, ahol a megtérülés kockázatmentes, jelentős eltérés tapasztalható az euroövezet átlagától, ezért ezt a szintet megfelelően ki lehet igazítani. A kockázatmentes ráták alakulása függvényében is szükség lehet kiigazításra.

⁽²⁵⁾ Alacsony belépési árra és hasonló differenciálási elemekre példaként lásd az N528/2008. sz., Hollandia – Az ING Groep N.V.-nek nyújtott támogatás ügyben 2008. november 12-én hozott bizottsági határozatot, ahol az alapvető Tier 1 tőkekategóriába sorolt sui generis tőkeeszközök ellentételezésére rögzített kamatszélényt (8,5 %) állapítottak meg, melyet aránytalanul magas és növekvő kamatszélény-kifizetésekkel és egy lehetséges emeléssel ötvözték, amely 10 % feletti várható éves összhozamot eredményezett.

1. MELLÉKLET

A részvények árazása

Az alapvető Tier 1 tőkék legismertebb formája a részvény (törzsrészvény, részvény). A törzsrészvények ellentételezése bizonytalan jövőbeli osztalékkifizetéseken és a részvények árfolyamának emelkedésén (tőkenyeresség/-veszteség) keresztül történik. Végül soron mindkét eset a jövőbeni pénzáramlásokkal/profitokkal kapcsolatos várakozásoktól függ. A jelenlegi helyzetben még annál is nehezebb előre jelezni a jövőbeni pénzáramlásokat, mint ahogy ez normális körülmények között lehetséges lenne. A leginkább megfigyelhető tényező ezért a törzsrészvények jegyzett piaci ára. A nem jegyzett bankok esetében – mivel nincs jegyzett részvényár – az EFTA-államnak kell megfelelő piaci alapú megközelítést alkalmaznia, mint például a teljes értékelés.

Amennyiben a törzsrészvények kibocsátásához nyújtanak támogatást (jegyzés), minden olyan részvényt, amelyet nem jegyeznek jelenlegi vagy új befektetők, jegyzőként az EFTA-állam vásárol meg a közvetlenül a tőkeemelés bejelentése előtti árhoz viszonyított lehető legalacsonyabb áron. A kibocsátó intézmény megfelelő jegyzési díjat is fizet ⁽¹⁾. A Hatóság számításba fogja venni a korábban kapott állami támogatásoknak a kedvezményezett részvényárfolyamára gyakorolt esetleges hatását is.

A bankok kockázatprofiljának értékelésekor alkalmazott mutatók

A bankok kockázatprofiljának értékelése során az állami támogatási szabályoknak megfelelő feltőkésítési intézkedés értékelése céljából a Hatóság különösen a következő mutatók tekintetében vizsgálja meg a bank helyzetét:

- a) tőkeemegfelelés: a Hatóság pozitív elemként fogja értékelni a bank szolvenciaértékelését és jövőbeli tőkeemegfelelését, amelyet a nemzeti felügyeleti hatóság felülvizsgálata eredményez; ez a felülvizsgálat értékelni fogja a bank különböző kockázatoknak való kitettségét (pl. hitelkockázat, likviditási kockázat, piaci kockázat, kamatláb- és árfolyamkockázat), az eszközportfólió minősége (a nemzeti piacon belül és a rendelkezésre álló nemzetközi szabványokkal összehasonlítva), a bank üzleti modelljének hosszú távú fenntarthatósága, és egyéb vonatkozó elemek;
- b) a feltőkésítés mértéke: a Hatóság pozitív elemként fogja értékelni a feltőkésítés korlátozott mértékét, ha pl. nem haladja meg a bank kockázattal súlyozott eszközeinek legfeljebb 2 %-át;
- c) aktuális CDS-prémiumok: a Hatóság az átlaggal egyenlő vagy annál alacsonyabb prémiumot alacsony kockázatprofil-ként fogja értékelni;
- d) a bank aktuális hitelminősítői besorolása és ennek várható változása: a Hatóság az „A” vagy annál kedvezőbb besorolást, valamint a stabil helyzetet vagy a pozitív irányú várható elmozdulást tekinti az alacsony kockázatprofil indikátorának.

E mutatók értékelése során figyelembe kell venni azon bankok helyzetét, amelyek a jelenlegi kivételes körülmények miatt nehézségekkel szembesülnek, bár a válság előtt alapvetően stabilnak számítottak, amint az például az olyan piaci mutatók alakulásából is látszik, mint a CDS-prémiumok és a részvényárfolyamok.

1. táblázat

Tőketípusok

Tartozások	Tier 2
	Határidős hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok
	Nem határidős hátrasorolt hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok
Nagyobb hozam szükséges	Halmozódó elsőbbségi részvények vagy más hasonló eszközök
↓	Tier 1
Nagyobb veszteségelnyelő képesség	Nem halmozódó elsőbbségi részvények vagy más hasonló eszközök
	Más jó minőségű hibridek
Saját tőke	Tartalékok/felhalmozott eredmény
	Törzsrészvények

⁽¹⁾ Lásd például az N507/2008. sz., Az Egyesült Királyság bankszektorának nyújtott pénzügyi támogatási intézkedések ügyben 2008. október 13-án hozott bizottsági határozat 11. pontját, valamint az N512/2008. sz., Pénzügyi intézményeknek nyújtott támogatási intézkedések Németországban ügyben 2008. október 27-én hozott bizottsági határozat 12. pontját.

III. MELLÉKLET

Ideiglenes keretrendszer a finanszírozási lehetőségek elérésének támogatására irányuló állami támogatási intézkedésekhez a jelenlegi pénzügyi és gazdasági válságban

1. A PÉNZÜGYI VÁLSÁG, ANNAK HATÁSA A REÁLGAZDASÁGRA ÉS AZ IDEIGLENES INTÉZKEDÉSEK SZÜKSÉGSÉGE
 - 1.1. *A pénzügyi válság és hatása a reálgazdaságra*
 - (1) 2008. november 26-án az Európai Bizottság (a továbbiakban: a Bizottság) elfogadta „Az európai gazdasági fellendülés terve” című közleményt (a továbbiakban: fellendülési terv), amelynek célja, hogy irányítsa Európa talpra állását a jelenlegi pénzügyi válságból ⁽¹⁾. A fellendülési terv két egymást erősítő fő elemből áll. Az első ilyen elemet azok a rövid távú intézkedések jelentik, amelyek a kereslet ösztönzésére, a munkahelyek megőrzésére és a bizalom helyreállítására irányulnak, második elemet pedig az „okos beruházások” képezik, amelyek célja, hogy hosszú távon magasabb növekedést és fenntartható jólétet biztosítsanak. A fellendülési terv megerősíti és felgyorsítja a lisszaboni stratégia értelmében már folyamatban lévő reformokat.
 - (2) Ebben az összefüggésben az jelent kihívást, hogy elkerüljék az olyan állami beavatkozást, amely aláásná a kevesebb és célirányosabb állami támogatás nyújtásának célkitűzését. Mindazonáltal bizonyos feltételek mellett szükség van új ideiglenes állami támogatásra.
 - (3) Az EFTA Felügyeleti Hatóság (a továbbiakban: a Hatóság) azon az állásponton van, hogy új eszközöket kell létrehozni az állami támogatási szabályok oly módon történő alkalmazásának lehetővé tételére, amely a válsághelyzet megoldásához a lehető legnagyobb rugalmasságot nyújtja, miközben egyenlő feltételeket biztosít és elkerüli a verseny indokolatlan korlátozását. Ezen iránymutatás részletesen meghatároz számos kiegészítő ideiglenes lehetőséget, amelyek az EFTA-államok rendelkezésére állnak az állami támogatás nyújtása terén.
 - (4) Először is a pénzügyi válság súlyosan – Izland esetében még soha nem tapasztalt mértékben – érintette az EGT bankszektort. Az Európai Tanács kiemelte, hogy míg az állami beavatkozásról nemzeti szinten kell dönteni, e döntést összehangolt kereten belül és a közösen vallott közösségi elvek alapján kell meghozni ⁽²⁾. A Bizottság haladéktalanul lépéseket tett: elfogadta „Az állami támogatásokról szóló szabályoknak a pénzintézetek vonatkozásában a jelenlegi pénzügyi világválsággal összefüggésben tett intézkedésekre történő alkalmazása” című közleményt ⁽³⁾ valamint számos, a pénzügyi intézeteknek nyújtott megmentési támogatás engedélyezéséről szóló határozatot. A Hatóság is ezeknek megfelelő intézkedéseket fogadott el ⁽⁴⁾.
 - (5) A finanszírozási lehetőségek elegendő és megfizethető elérése előfeltétele annak, hogy a privát szektor befektessen, növekedjen és munkahelyeket teremtsen. Az EFTA-államoknak arra kell felhasználniuk a bankrendszernek nyújtott jelentős pénzügyi támogatás révén keletkező befolyásukat, hogy biztosítsák, a bankoknak nyújtott támogatás ne csak a pénzügyi helyzetüket javítsa a gazdaság egészének nyújtott minden haszon nélkül. Annak biztosítása érdekében, hogy a bankok folytassák megszokott hitelezési tevékenységeiket, a pénzügyi szektornak szánt támogatást jól kell célozni. A Hatóság ezt figyelembe veszi, amikor felülvizsgálja a bankoknak nyújtott állami támogatást.
 - (6) Miközben úgy tűnik, hogy a pénzügyi piacokon javul a helyzet, addig a reálgazdaság esetében a pénzügyi válság mostanra érezteti teljes mértékben a hatását. Nagyon komoly visszaesés érinti a szélesebb értelemben vett gazdaságot és sújtja a háztartásokat, a vállalkozásokat és a munkahelyeket. A bankok leépítik tőkekihelyezéseiket és a korábbi éveknél sokkal kockázatkérülőbbé válnak a pénzügyi piacok válságának következtében, ami hitelmegszorításokhoz vezet. Ez a pénzügyi válság hiteladagolást, kereslet-visszaesést és recessziót válthat ki.
 - (7) Ilyen nehézségek nemcsak a likviditási pufferekkel nem rendelkező gyenge vállalatokat érinthetik, hanem az egészséges vállalatokat is, amelyek hirtelen hitel szűkével vagy akár hitelhiánnyal találhatják szemben magukat. Ez különösképp igaz a kis- és középvállalkozások (kkv-k) esetében, amelyek mindenképp nagyobb nehézséggel néznek szembe a finanszírozási lehetőségek elérésénél, mint a nagyobb vállalatok. Ez a helyzet nemcsak rövid- és középtávon érintheti sok egészséges vállalat és azok alkalmazottainak gazdasági helyzetét, hanem hosszú távon tartósan negatív hatással lehet, mivel az összes jövőbeni EGT-befektetést – különösképp azokat, amelyek a fenntartható fejlődésre és a lisszaboni stratégia más céljaira irányulnak – késleltethetik, illetve akár el is állhatnak tőlük.

⁽¹⁾ A Bizottság közleménye az Európai Tanácsnak, COM(2008) 800.

⁽²⁾ A Gazdasági és Pénzügyi Tanács 2008. október 7-i ülésének következtetése.

⁽³⁾ HL C 270., 2008.10.25., 8. o.

⁽⁴⁾ Lásd az állami támogatásokról szóló szabályoknak a pénzintézetek vonatkozásában a jelenlegi pénzügyi világválsággal összefüggésben tett intézkedésekre történő alkalmazása, valamint a pénzintézetek feltökésítése a jelenlegi pénzügyi válságban: a támogatás szükséges minimális szintre történő korlátozása és az indokolatlan versenytorzulás kiküszöbölését célzó biztosítékok tárgyában 2009. január 29-én elfogadott iránymutatás fejezeit.

1.2. *A nemzeti támogatási intézkedések szoros EGT-szintű koordinálásának szükségessége*

- (8) A jelenlegi pénzügyi helyzetben az EFTA-államok kísértést érezhetnek, hogy egyénileg cselekedjenek és vállalataik megsegítése érdekében támogatási háborúba kezdjenek. A múltbéli tapasztalatok azt mutatják, hogy az ilyen egyéni fellépés nem hatékony és súlyos kárt okozhat a belső piacnak. A támogatás odaítélésénél a jelenlegi konkrét gazdasági helyzet teljes mértékű figyelembevétele mellett nagyon fontos azonos versenyfeltételek biztosítása az európai vállalatok részére, illetve annak elkerülése, hogy az EFTA-államok támogatási versenybe kezdjenek, mert ez fenntarthatatlan helyzethez vezetne és az EGT egészére káros lenne. A versenypolitika feladata ennek biztosítása.

1.3. *Az ideiglenes állami támogatási intézkedések szükségessége*

- (9) Az ebben az iránymutatásban foglalt ideiglenes kiegészítő intézkedéseknek két célja van: az első az, hogy a bankválsághoz kapcsolódó kivételes és átmeneti pénzügyi problémák fényében felszabadítsák a vállalatok részére történő hitelezést, és ezáltal garantálják a finanszírozási lehetőségek folyamatos elérését. A kkv-k különösen fontos szerepet töltenek be az egész EGT gazdaságában, és pénzügyi helyzetük javítása a nagyvállalatokra is pozitív hatással lesz, így módon támogatva a gazdasági növekedést és modernizációt hosszabb távon.
- (10) A második cél a vállalatok ösztönzése, hogy továbbra is fektetessenek a jövőbe, különösen a fenntartható fejlődésen alapuló gazdaság irányába. Valóban drámai következményekkel járna, ha a jelenlegi válság eredményeképp a környezetvédelem területén elért jelentős előrehaladás megtorpanna vagy netán visszafordulna. Ezért a környezetvédelmi projektekbe befektető vállalatoknak különleges átmeneti támogatást kell biztosítani (amely többek közt az EGT iparának biztosíthatna technológiai előnyt), így egyesítve a sürgős és szükséges pénzügyi támogatást a hosszú távú haszonnal az EGT számára.
- (11) Ez a közlemény először sorra veszi a köztámogatások azon sokrétű lehetőségeit, amelyek már az EFTA-államok rendelkezésére állnak a hatályos állami támogatási szabályok alapján, majd meghatároz olyan kiegészítő állami támogatási intézkedéseket, amelyeket az EFTA-államok átmenetileg nyújthatnak annak érdekében, hogy a finanszírozási lehetőségek elérésével kapcsolatban néhány vállalatnál felmerült nehézségeket orvosolják, valamint hogy a környezetvédelmi célokat követő befektetéseket előmozdítsák.

- (12) A Hatóság úgy véli, hogy a javasolt támogatási eszközök a legalkalmasabbak a fenti célkitűzések eléréshez.

2. ÁLTALÁNOS GAZDASÁGPOLITIKAI INTÉZKEDÉSEK

- (13) A fellendülési tervet a jelenlegi gazdasági helyzetre válaszul fogadták el. Tekintettel a válság mértékére, a Községnek olyan összehangolt megközelítésre van szüksége, amely elég nagy és elég merész a fogyasztók és az üzleti élet bizalmának helyreállításához. Mindez az EFTA-államokra nézve is igaz.

- (14) A fellendülési terv stratégiai célkitűzései a következők:

— a kereslet gyors ösztönzése és a fogyasztók bizalmának fellendítése,

— a gazdasági visszaesés humánkötségének, illetve a legkiszolgáltatottabbakra gyakorolt hatásának csökkentése. Számos munkavállalót és családját érinti a válság most vagy a jövőben. Fel lehet lépni a munkahelyek elvesztésének megfékezése érdekében, illetve azért, hogy az emberek gyorsan visszatérjenek a munkaerőpiacra és ne találják hosszú távú munkanélküliséggel szemben magukat,

— annak elősegítése, hogy Európa ki tudja használni a visszatérő növekedést úgy, hogy az európai gazdaság a versenyképesség és fenntarthatóság kihívásainak és a jövőbeli szükségleteknek megfeleljen, ahogy azt a növekedést és foglalkoztatást célzó lisszaboni stratégia kifejti. Mindez jelenti az innováció támogatását, a tudáslapú gazdaság felépítését, valamint az alacsony szén-dioxid-kibocsátású és erőforrás-hatékony gazdaság irányába történő elmozdulás felgyorsítását.

- (15) Ezen célkitűzések eléréséhez már most is számos olyan eszköz áll az EFTA-államok rendelkezésére, amely nem minősül állami támogatásnak. Bizonyos vállalatok például sokkal súlyosabb nehézségeket tapasztalnak a finanszírozási lehetőségek elérése terén, mint más vállalatok, ezáltal késik, sőt veszélyben van a növekedésükhöz, valamint a tervezett befektetéseik megvalósításához szükséges finanszírozás is. Ezért az EFTA-államok elfogadhatnak egy sor, a területükön minden vállalatra érvényes és következképp az állami támogatások szabályain kívül eső általános politikai intézkedést, amelyeknek célja a pénzügyi problémák ideiglenes enyhítése rövid- és közép távon. Meg lehet hosszabbítani például a társadalombiztosítási és hasonló terhekre, vagy akár az adókra vonatkozó fizetési határidőket vagy be lehet vezetni alkalmazottakra vonatkozó intézkedéseket. Ha az ehhez hasonló intézkedések minden vállalkozás számára elérhetőek, akkor elvileg nem számítanak állami támogatásnak.

- (16) Az EFTA-államok a fogyasztóknak közvetlenül is nyújthatnak pénzügyi támogatást, például a régi termékek selejtezésére és/vagy környezetbarát termékek vásárlására. Ha a termék származására való megkülönböztetés nélkül nyújtják a támogatást, ez nem minősül állami támogatásnak.
- (17) Ezenfelül a kvv-k, de ugyanúgy a nagyobb vállalkozások megsegítésére ki lehetne használni az olyan általános közösségi programokat is, mint például a versenyképességi és innovációs keretprogram (2007–2013) létrehozásáról szóló 1639/2006/EK európai parlamenti és tanácsi határozat ⁽⁵⁾ illetve az Európai Közösség kutatási, technológiafejlesztési és demonstrációs tevékenységekre vonatkozó hetedik keretprogramjáról (2007–2013) szóló 1982/2006/EK európai parlamenti és tanácsi határozat ⁽⁶⁾.
3. A JELENLEGI JOGSZABÁLYOK ALAPJÁN RENDELKEZÉSRE ÁLLÓ ÁLLAMI TÁMOGATÁS
- (18) A Hatóság az elmúlt néhány évben jelentős mértékben korszerűsítette az állami támogatások szabályait annak érdekében, hogy arra ösztönözze az EFTA-államokat, hogy a köztámogatásokat célirányosabban fordítsák a fenntartható beruházásokra, és ezáltal is hozzájáruljanak a lisszaboni stratégia megvalósításához. Ennek keretében különös figyelmet kaptak a kvv-k, ami több állami támogatási lehetőség megnyílásával járt együtt. A nemrégiben elfogadott általános csoportmentességi rendelet ⁽⁷⁾ továbbá jelentős mértékben egyszerűsítette és korszerűsítette az állami támogatások szabályait: minimális igazgatási teher mellett számos különböző támogatási intézkedési lehetőséget kínál az EFTA-államoknak. A jelenlegi gazdasági helyzetben különösen fontosak a következő, már meglévő állami támogatási eszközök:
- (19) Az EGT-megállapodáshoz igazított *de minimis* rendelet ⁽⁸⁾ kimondja, hogy az EGT-megállapodás értelmében nem minősül állami támogatásnak a bármely hároméves időszakban odaítélt, vállalkozásonként 200 000 eurót meg nem haladó támogatási intézkedés. Kimondja a rendelet továbbá azt is, hogy a legfeljebb 1,5 millió EUR összegű garanciák sem haladják meg a *de minimis* küszöböt, ezért szintén nem minősülnek támogatásnak. Következésképpen az EFTA-államok ezeket a garanciákat a megfelelő támogatástartalom kiszámítása nélkül és az igazgatási terhek elkerülésével ítélik oda.
- (20) Az állami támogatási szabályok egyik legfontosabb eleme a fent említett általános csoportmentességi rendelet, amely néhány fontosabb támogatási intézkedés esetében egyszerűsíti az állami támogatási eljárást, és hozzájárul ahhoz, hogy az állami támogatásokat a kiemelt EGT-célkitűzések megvalósítására fordítsák. A korábban hatályos csoportmentességeket és az új területeket (nagyvállalatok esetében: innováció, környezetvédelem, kutatás-fejlesztés, kvv-k esetében: kockázati tőke-intézkedések) egyetlen eszközben egyesítették. Az általános csoportmentességi rendelet hatálya alá tartozó esetekben az EFTA-államok a Hatóságnak történő előzetes bejelentés nélkül nyújthatnak támogatást. Az eljárás gyorsasága tehát az EFTA-államokon múlik. Az általános csoportmentességi rendelet különösen azért fontos a kvv-knak, mert külön szabályokban rendelkezik a kizárólag kvv-knak szóló beruházási és foglalkoztatási támogatásról. Mindazonáltal a rendelet 26 intézkedése kivétel nélkül a kvv-k rendelkezésére áll, így az EFTA-államok a kvv-k valamennyi fejlődési szakaszán végigkísérhetik azokat: segíthetnek a finanszírozási lehetőségek elérésében, a kutatás-fejlesztés, az innováció, a képzés, a foglalkoztatás, a környezetvédelmi intézkedések stb. területén.
- (21) A környezetvédelem állami támogatásáról szóló új iránymutatás ⁽⁹⁾ úgy rendelkezik, hogy az EFTA-államok többek között az alábbi állami támogatásokat nyújthatják:

- olyan vállalkozásoknak nyújtott támogatás, amelyek a közösségi normákon túlmenően javítják környezetvédelmi teljesítményüket, vagy ilyen normák hiányában a környezetvédelem fejlesztéséhez nyújtott támogatás: kisvállalkozásoknak a beruházási többletköltségek akár 70 %-a (öko-innováció esetén akár 80 %), illetve amennyiben a támogatást valódi versenyi körülmények között zajló közbeszerzési eljárás alapján nyújtják, nagyvállalatoknak is a beruházási többletköltségek akár 100 %-a; támogatás a leendő közösségi normákhoz való, idejekorán történő alkalmazkodáshoz és környezetvédelmi tanulmányok készítéséhez,
- a megújuló energiák és a kapcsolt energiatermelés területén az EFTA-államok működési támogatást nyújthatnak a termelési többletköltségek összességének fedezésére,
- az energiatakarékosságra és az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának csökkentésére vonatkozó környezetvédelmi célkitűzések megvalósításához az EFTA-államok olyan támogatást nyújthatnak, amely lehetővé teszi, hogy a vállalkozások energiamegtakarítást érjenek el, illetve támogatásban részesüljenek a megújuló energiaforrások és a kapcsolt energiatermelés területén: kisvállalkozások esetén ez a beruházási többletköltségek akár 80 %-a, illetve amennyiben a támogatást valódi versenyi körülmények között zajló közbeszerzési eljárásban nyújtják, a beruházási többletköltségek akár 100 %-a lehet.

⁽⁵⁾ HL L 310., 2006.11.9., 15. o.

⁽⁶⁾ HL L 412., 2006.12.30., 1. o.

⁽⁷⁾ A Bizottság 800/2008/EK rendelete (2008. augusztus 6.) a Szerződés 87. és 88. cikke alkalmazásában a támogatások bizonyos fajtáinak a közös piaccal összeegyeztethetőségéről (általános csoportmentességi rendelet) (HL L 214., 2008.8.9., 3. o.), amelyet a 2008. november 7-i 120/2008. sz. határozattal (HL L 339., 2008.12.18., 111. o., valamint a 79. EGT-kiegészítés, 2008.12.18.), a XV. mellékletének 1j. pontjaként foglaltak be az EGT-megállapodásba; hatálybalépés: 2008.11.8.

⁽⁸⁾ A Bizottság 1998/2006/EK rendelete (2006. december 15.) a Szerződés 87. és 88. cikkének a *de minimis* támogatásokra való alkalmazásáról (HL L 379., 2006.12.28., 5. o.), amelyet a 29/2007. sz. határozattal (HL L 209., 2007.8.9., 52. o., valamint a 38. EGT-kiegészítés, 2007.8.9.) a XV. mellékletének 1ea. pontjaként foglaltak be az EGT-megállapodásba; hatálybalépés: 2007.4.28.

⁽⁹⁾ Az állami támogatásokról szóló iránymutatás frissített változatát közzétették a Hatóság honlapján: http://www.efasurv.int/fieldsofwork/fieldstateaid/state_aid_guidelines

- (22) 2007. február 7-én a Hatóság a kutatás-fejlesztéshez és az innovációhoz nyújtott állami támogatásokra vonatkozóan új iránymutatást fogadott el. A dokumentum célirányosan a kkv-knak kidolgozott új rendelkezéseket tartalmaz az innovációval kapcsolatban, és megfelel annak a célkitűzésnek is, hogy a támogatásokat a lisszaboni stratégiában meghatározott irányvonal mentén a munkahelyek és a növekedés megteremtésére fordítsák. Az EFTA-államok többek között a következő célokra nyújthatnak állami támogatást:
- K + F-projektekre nyújtott támogatás, különösen az alapkutatás támogatása, amely a támogatható költségek 100 %-os, illetve az ipari kutatás, amely a támogatható költségek 80 %-os támogatását jelenti kisvállalkozások esetén,
 - új innovatív vállalkozásoknak nyújtott támogatás akár 1 millió EUR – sőt, a támogatott régiókban ennél is magasabb – összegben, innovációs csoportosulásoknak nyújtott támogatás, innovatív tanácsadási szolgáltatásokhoz és innovatív támogatási szolgáltatásokhoz nyújtott támogatás,
 - magasan képzett munkaerő kölcsönzéséhez nyújtott támogatás, műszaki megvalósíthatósági tanulmányokhoz nyújtott támogatás, a szolgáltatás területén az eljárási és szervezési innovációhoz nyújtott támogatás, a kkv-k iparjogvédelmi jogokkal kapcsolatban felmerülő költségeihez nyújtott támogatás.
- (23) A versenyképesség másik kulcsfontosságú eleme a képzés. Az új készségek kialakítása érdekében a képzésbe eszközölt beruházások fenntartása még növekvő munkanélküliség esetén is különösen fontos. Az új általános csoportmentességi rendelet alapján az EFTA-államok általános és szakképzési támogatást nyújthatnak a vállalkozásoknak, amely a támogatható költségek akár 80 %-ára kiterjedhet.
- (24) 2008-ban a Hatóság új iránymutatást fogadott el a kezességvállalás formájában nyújtott állami támogatásról, amely meghatározza, hogy mely körülmények között nem minősülnek a kölcsönre nyújtott állami kezességvállalások állami támogatásnak. Az iránymutatás értelmében a kezességvállalások különösen abban az esetben nem minősülnek állami támogatásnak, ha piaci áron nyújtják. Az új iránymutatás tisztázza azokat a körülményeket, amelyek megléte alapján eldönthető, kezességvállalás formájában nyújtott támogatásról van-e szó, valamint – első ízben – külön mentesülési díjakat vezet be a kkv-k számára, lehetővé téve a kkv-k finanszírozásának támogatása érdekében a kezesség könnyebb, de biztonságosabb igénybevételét.
- (25) A Hatóság 2006. október 25-én új iránymutatást fogadott el a kis- és középvállalkozásokba történő kockázati befektetések előmozdítását célzó állami támogatásokról. Az iránymutatás az innovatív és gyorsan növekedő kkv-kre irányul, amelyek a lisszaboni stratégia középpontjában állnak. A Hatóság új, megcélzott kkv-ként 1,5 millió EUR értékű mentesülési küszöböt vezetett be, amely 50 %-os növekedést jelent. A Hatóság elfogadja, hogy e határérték alatt az alternatív finanszírozási eszközök rendszerint hiányoznak a pénzügyi piacokról (azaz a piac elégtelenül működik). Ezenkívül az általános csoportmentességi rendelet is rendelkezik a kockázati tőkére nyújtott támogatásról.
- (26) A hátrányos helyzetű régiókban az EFTA-államok a 2007–2013 közötti regionális támogatásokra vonatkozó, 2007 januárja óta alkalmazandó iránymutatás értelmében beruházási támogatást nyújthatnak új létesítmények kialakításához, meglévő létesítmények bővítéséhez vagy új termékekkel történő diverzifikációhoz.
- (27) Az iránymutatás ezenkívül új támogatási formát vezet be annak érdekében, hogy a támogatott területeken ösztönözzék a vállalatindítást és támogassák a kisvállalkozások korai fejlődési szakaszát.
- (28) A nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatásokról szóló hatályos iránymutatás szerint az EFTA-államok ezenkívül támogatást nyújthatnak a köztámogatást igénylő vállalkozásoknak. E célból az EFTA-államok a kkv-knek kidolgozott megmentési és/vagy szerkezetátalakítási támogatási programokat jelenthetnek be.
4. A 61. CIKK (3) BEKEZDÉSE B) PONTJÁNAK ALKALMAZHATÓSÁGA
- 4.1. Általános elvek
- (29) Az EGT-megállapodás 61. cikke (3) bekezdésének b) pontja kimondja, hogy a Hatóság az EGT-megállapodással összeegyeztethetőnek nyilváníthatja azt a támogatást, amelyet „egy tagállam gazdaságában bekövetkezett komoly zavar megszüntetésére” nyújtanak. Ez a rendelkezés megegyezik az EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének b) pontjával, amellyel kapcsolatban az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy a szóban forgó zavarnak az adott tagállam gazdaságának egészét, és nem csupán valamelyik régióját vagy területének egyes részeit kell érintenie. Ez összhangban van azzal a követelménnyel is, hogy bármely eltérési rendelkezést – mint amilyen az EGT-megállapodás 61. cikke (3) bekezdésének b) pontja – szigorúan kell értelmezni ⁽¹⁰⁾.

⁽¹⁰⁾ A T-132/96. és T-143/96. sz., Freistaat Sachsen és Volkswagen AG kontra Bizottság egyesített ügyek, EBHT 1999., II-3663. o., 167. pont.

- (30) A Bizottság határozathozatala következetesen alkalmazza a szigorú értelmezés elvét⁽¹¹⁾. A Hatóság hasonlóképpen szigorúan értelmezi az EGT-megállapodás 61. cikke (3) bekezdésének b) pontját⁽¹²⁾.
- (31) Ezzel összefüggésben a Hatóság úgy ítéli meg, hogy a jelenlegi globális válság idején a pénzügyi rendszernek nyújtott sürgősségi támogatáson túlmenő, kivételes szakpolitikai fellépésekre van szükség.
- (32) A válság előbb-utóbb – ha nem is azonos módon és mértékben – valamennyi EFTA-államot érinteni fogja: várhatóan növekedni fog a munkanélküliség, csökken a kereslet és romlik a költségvetési helyzet.
- (33) A jelenlegi pénzügyi válság súlyossága és az EFTA-államok egész gazdaságára gyakorolt hatása alapján a Hatóság úgy ítéli meg, hogy e nehézségek orvoslásához indokolt az állami támogatások bizonyos kategóriáinak korlátozott idejű alkalmazása, és ezeket a 61. cikk (3) bekezdésének b) pontja alapján az EGT-megállapodással összeegyeztethetőnek lehet nyilvánítani.

4.2. Összegeeztethető, korlátozott összegű támogatás

4.2.1. A jelenlegi keret

- (34) Az EGT-megállapodáshoz igazított *de minimis* rendelet⁽¹³⁾ a következőképpen rendelkezik:

„Amennyiben a támogatással kapcsolatos rendelkezések megfelelnek ezen cikk (2)–(5) bekezdésében megállapított feltételeknek, úgy azokat úgy kell tekinteni, hogy nem teljesítik az EGT-megállapodás 61. cikkének (1) bekezdése valamennyi szempontját, és ezért nem tartoznak a Felügyeleti és Bírósági Megállapodás 3. jegyzőkönyve II. részének 2. cikkében foglalt bejelentési kötelezettség alá.

Bármely három pénzügyi év időszakában bármely vállalkozás részére odaítélt csekély összegű (*de minimis*) támogatás összege nem haladhatja meg a 200 000 EUR-t. Bármely három pénzügyi év időszakában a közúti szállítás terén működő vállalkozás részére odaítélt csekély összegű (*de minimis*) támogatás összege nem haladhatja meg a 100 000 EUR-t. E felső határok a csekély összegű (*de minimis*) támogatás formájától és a kitűzött céltól függetlenül alkalmazandók, valamint tekintet nélkül arra, hogy az EFTA-állam által biztosított támogatást teljesen vagy részben közösségi eredetű forrásokból finanszírozzák. Az időszakot az érintett EFTA-államban a vállalkozás által alkalmazott pénzügyi évekre hivatkozva kell meghatározni.”

4.2.2. Új intézkedés

- (35) A pénzügyi válság nemcsak a strukturálisan gyenge vállalatokat érinti, hanem azon vállalatokat is, amelyek hirtelen hitel szűkével vagy akár hitelhiánnyal találhatják szemben magukat. Ezen vállalatok pénzügyi helyzetének javítása az egész európai gazdaságra pozitív hatással lesz.
- (36) A jelenlegi gazdasági helyzetben tehát szükséges a korlátozott összegű támogatás nyújtásának ideiglenes engedélyezése, amely mindazonáltal az EGT-megállapodás 61. cikke (1) bekezdésének hatálya alá esik, mivel a *de minimis* rendeletben lefektetett határt meghaladja.
- (37) A Hatóság az EGT-megállapodás 61. cikke (3) bekezdésének b) pontja alapján az EGT-megállapodás működésével összeegyeztethetőnek tekinti az ilyen állami támogatást, ha a következő kritériumok mindegyike teljesül:
- a) a támogatás összege vállalkozásonként nem haladja meg az 500 000 EUR összegű készpénzes támogatást; az összes használt számadatot bruttó számnak kell tekinteni, azaz bármely adózás vagy egyéb levonás előtti adatnak; ha a támogatást nem vissza nem térítendő támogatás formájában nyújtják, akkor a támogatás összege megegyezik a vissza nem térítendő támogatás bruttó összegével;
 - b) a támogatást támogatási program formájában nyújtják;
 - c) a támogatást olyan vállalatoknak nyújtják, amelyek 2008. július 1-jén nem voltak nehéz helyzetben⁽¹⁴⁾; olyan vállalkozásoknak lehet nyújtani, amelyek a fenti időpontban még nem voltak nehéz helyzetben, de ezt követően, a globális pénzügyi és gazdasági válság következtében oda jutottak;

⁽¹¹⁾ A Bizottság 98/490/EK határozata a C 47/96 sz., *Crédit Lyonnais*- ügyben (HL L 221., 1998.8.8., 28. o.), 10.1. pont; a Bizottság 2005/345/EK határozata a C 28/02 sz., *Bankgesellschaft Berlin* ügyben (HL L 116., 2005.5.4., 1. o.), 153. és azt követő pontok; valamint a Bizottság 2008/263/EK határozata a C 50/06 sz., *BAWAG*-ügyben (HL L 83., 2008.3.26., 7. o.), 166. pont. Lásd ezenfelül az NN 70/07. sz., *Northern Rock*-ügyben hozott bizottsági határozatot (HL C 43., 2008.2.16., 1. o.), és a C-9/08. sz., *SachsenLB*-ügyben hozott 2008. június 4-i bizottsági határozatot (még nem tették közzé).

⁽¹²⁾ A Hatóság még soha nem hagyott jóvá támogatási intézkedést az EGT-megállapodás 61. cikke (3) bekezdésének b) pontja alapján.

⁽¹³⁾ Lásd a 8. lábjegyzetet.

⁽¹⁴⁾ A nagyvállalatokra vonatkozóan lásd a nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatásokról szóló iránymutatás 2.1. pontját. A kkv-k vonatkozásában lásd az általános csoportmentességi rendelet 1. cikke (7) bekezdésének meghatározását.

- d) a támogatás nem exporttámogatás, sem pedig az importtermékekkel szemben a belföldi termékeket előnyben részesítő támogatás;
- e) a támogatást legfeljebb 2010. december 31-ig nyújtják;
- f) a támogatás odaítélését megelőzően az EFTA-állam írásos vagy elektronikus nyilatkozatot szerez be az érintett vállalkozástól arról, milyen más *de minimis* vagy egyéb támogatásban részesült a vállalkozás a folyó pénzügyi évben ezen intézkedés alapján, és ellenőrzi, hogy a vállalkozás számára a 2008. január 1. és 2010. december 31. között nyújtott támogatás teljes összege ezzel együtt sem haladja-e meg az 500 000 EUR-s küszöböt.
- g) a támogatási program nem vonatkozik az elsődleges mezőgazdasági termékeket előállító vállalkozásokra; a támogatás alkalmazható a mezőgazdasági termékek feldolgozásával és forgalmazásával foglalkozó vállalkozásokra ⁽¹⁵⁾ kivéve abban az esetben, ha a támogatás összegét az elsődleges termelőktől felvásárolt vagy az érintett vállalkozás által forgalomba hozott termékek ára vagy mennyisége alapján határozzák meg, illetve ha a támogatás előfeltétele, hogy azt részben vagy teljesen az elsődleges termelőkre hárítsák át ⁽¹⁶⁾.

4.3. Kezességvállalás formájában nyújtott támogatás

4.3.1. A jelenlegi keret

- (38) A kezességvállalás formájában nyújtott állami támogatásról szóló iránymutatás célja, hogy az EFTA-államok számára részletesebb útmutatással szolgáljon azokról az elvekről, amelyekre a Hatóság az EGT-megállapodás 61. és 62. cikkeire vonatkozó értelmezését, valamint e cikkeknek az állami kezességvállalásra történő alkalmazását alapozni kívánja. Az iránymutatás meghatározza különösen azokat a körülményeket, amelyek teljesülésekor állami támogatás esete nem áll fenn. A kezességvállalás értékeléséhez szükséges összeegyeztethetőségi kritériumokat az iránymutatás nem adja meg.

4.3.2. Új intézkedés

- (39) Annak érdekében, hogy tovább ösztönözzék a finanszírozási lehetőségekhez jutást, és csökkentsék a bankok jelenleg tapasztalható kockázatkerülését, a kölcsönökre nyújtott kezességvállalás korlátozott ideig történő támogatása megfelelő és célrányos megoldás lehet a cégek finanszírozáshoz juttatására.
- (40) A Hatóság az EGT-megállapodás 61. cikke (3) bekezdésének b) pontja alapján a megállapodással összeegyeztethetőnek tekinti az ilyen állami támogatást, amennyiben a következő kritériumok mindegyike teljesül:
- a) a kkv-kkal szemben az EFTA-államok a kezességvállalás formájában nyújtott állami támogatásokról szóló iránymutatásban szereplő mentesülés szerint nyújtott új kezességvállalás esetében elengedhetik az éves fizetendő díj akár 25 %-át ⁽¹⁷⁾;
- b) nagyvállalatok esetében az EFTA-államok szintén akár 15 %-kal csökkenthetik az új kezességvállalások ugyanazon mentesülés alapján számított éves díját;
- c) amennyiben a kezességvállalási programok támogatási elemét a Hatóság által már elfogadott módszerekkel számítják ki valamely, az EGT-megállapodásba beépített, állami támogatásra vonatkozó rendelet ⁽¹⁸⁾ szerint történő bejelentésük után, az EFTA-államok kkv-k esetében szintén hasonlóan, legfeljebb 25 %-kal, nagyvállalatok esetében pedig legfeljebb 15 %-kal csökkenthetik az új kezességvállalásokért fizetendő éves díjat;

⁽¹⁵⁾ Amint ezeket a Szerződés 87. és 88. cikkének a mezőgazdasági termékek előállításával foglalkozó kis- és középvállalkozásoknak nyújtott állami támogatásokra történő alkalmazásáról és a 70/2001/EK rendelet módosításáról szóló, 2006. december 15-i 1857/2006/EK bizottsági rendelet 2. cikkének 3. és 4. pontja meghatározza (HL L 358., 2006.12.16., 3. o.).

⁽¹⁶⁾ Ahhoz, hogy az EGT-megállapodás 61–63. cikkében foglalt, állami támogatásra vonatkozó rendelkezések alkalmazhatók legyenek, az állami támogatást az olyan termékeket előállító vállalkozásoknak kell nyújtani, amelyekre az EGT-megállapodás hatálya kiterjed. A megállapodás 8. cikkének (3) bekezdése a következőképpen rendelkezik: „egyéb rendelkezés híján a megállapodás csak a következőkre alkalmazandó: a) a Harmonizált Áruleíró és Kódrendszer 25–97. fejezete alá besorolt termékek, a 2. jegyzékben felsorolt termékek kivételével; b) a 3. jegyzékben meghatározott termékek, figyelemmel a jegyzékben rögzített különös rendelkezésekre is.” A mezőgazdasági termékek, amennyiben nem tartoznak a Harmonizált Áruleíró és Kódrendszer 25–97. fejezete vagy az EGT-megállapodás 3. jegyzékének hatálya alá, kívül esnek az EGT-megállapodás hatályán.

⁽¹⁷⁾ Ide tartozik az a lehetőség is, hogy a mérlegalapú megközelítéssel meghatározott hitelezési feltételekkel vagy hitelminősítéssel nem rendelkező kkv-k – egyes különleges célú vállalatok vagy induló vállalkozások – esetében az EFTA-államok az iránymutatásban meghatározott 3,8 %-os mentesülési díjat legfeljebb 25 %-kal csökkentik.

⁽¹⁸⁾ Ilyenek például: az általános csoportmentességi rendelet és a Szerződés 87. és 88. cikkének a nemzeti regionális beruházási támogatásokra való alkalmazásáról szóló, 2006. október 24-i 1628/2006/EK bizottsági rendelet (HL L 302., 2006.11.1., 29. o.), amelyet a 157/2006 határozattal (HL L 89., 2007.3.29., 33. o., valamint a 15. EGT-kiegészítés, 2007.3.29., 26. o.), a megállapodás XV. mellékletének 1i. pontjaként foglaltak bele az EGT-megállapodásba – amennyiben a jóváhagyott módszer kifejezetten kitér a szóban forgó kezességvállalási típusokra és az azokhoz tartozó tranzakciókra.

- d) a kölcsön maximális összege nem haladja meg a kedvezményezett 2008. évi becsült éves bérköltségét (beleértve a szociális járulékokat és a vállalkozás telephelyén munkát végző, de hivatalosan valamely alvállalkozó alkalmazásában álló személyzet költségét). A 2008. január 1-je után alapított vállalkozások esetén a kölcsön maximális összege nem haladhatja meg a működés első két évére vonatkozó éves becsült bérköltségét;
- e) a kezességvállalásokat legfeljebb 2010. december 31-ig nyújtják;
- f) a kezességvállalás nem haladja meg a kölcsön 90 %-át;
- g) a kezességvállalás beruházási és működőtőke-kölcsönre is vonatkozhat;
- h) a kezességvállalás díjának csökkentését a kezességvállalás odaítélésétől számított legfeljebb két éven át alkalmazták;
- i) a támogatást olyan vállalatoknak nyújtják, amelyek 2008. július 1-jén nem voltak nehéz helyzetben ⁽¹⁹⁾; olyan vállalkozásoknak lehet nyújtani, amelyek a fenti időpontban még nem voltak nehéz helyzetben, de ezt követően, a globális pénzügyi és gazdasági válság következtében oda jutottak.

4.4. Kamattámogatás formájában nyújtott támogatások

4.4.1. A jelenlegi keret

- (41) A referencia-kamatlábról és a leszámítolási kamatlábról szóló iránymutatás az egyéves bankközi kínálati kamatláb (IBOR) alapján határozza meg a referencia-kamatláb megállapításának módját, amelyet a vállalkozás hitelképességétől és a felajánlott biztosítékoktól függően 60–1 000 bázisponttal növelnek meg. Amennyiben az EFTA-államok ezt a módszert alkalmazzák, a kamat nem tartalmaz állami támogatást.

4.4.2. Új intézkedés

- (42) A jelenlegi piaci körülmények között előfordulhat, hogy a vállalkozásoknak nehézséget okoz a finanszírozási lehetőségek megtalálása. Ezért a Hatóság elfogadhatónak tartja, hogy a tagállamok állami vagy magánforrásból kölcsönt nyújtsanak, amennyiben annak kamatlába egyenlő legalább a központi bank napi kamatával, plusz a 2007. január 1. és 2008. június 30. közötti időszakra vonatkozó egyéves átlagos bankközi kamat és a központi bank átlagos napi kamatának különbségével egyenlő díjjal, plusz a referencia-kamatlábról és a leszámítolási kamatlábról szóló iránymutatásban meghatározott kedvezményezett kockázati profilnak megfelelő hitelkockázati díjjal.
- (43) Ideiglenesen úgy tekintik, hogy a fenti kamatláb, illetve a referencia-kamatlábról és a leszámítolási kamatlábról szóló iránymutatásban meghatározott referencia-kamatláb különbségeként jelentkező támogatási elem az EGT-megállapodás 61. cikke (3) bekezdésének b) pontja alapján összeegyeztethető a megállapodással, a következő feltételek teljesülése esetén:
 - a) ez a módszer valamennyi, 2010. december 31-ig kötött szerződésre alkalmazandó; mindenfajta futamidejű kölcsönre alkalmazható; a kamatlábak csökkentését a 2012. december 31. előtt eszközölt kamatkifizetések esetében lehet alkalmazni ⁽²⁰⁾; a fenti időpont utáni kölcsönök esetében legalább a referencia-kamatlábról és a leszámítolási kamatlábról szóló iránymutatásban meghatározott kamatlábbal egyenlő kamatlábat kell alkalmazni;
 - b) a támogatást olyan vállalatoknak nyújtják, amelyek 2008. július 1-jén nem voltak nehéz helyzetben ⁽²¹⁾; olyan vállalkozásoknak lehet nyújtani, amelyek a fenti időpontban még nem voltak nehéz helyzetben, de ezt követően, a globális pénzügyi és gazdasági válság következtében oda jutottak.

4.5. Környezetbarát termékek előállításához nyújtott támogatás

4.5.1. A jelenlegi keret

- (44) A referencia-kamatlábról és a leszámítolási kamatlábról szóló iránymutatás az egyéves bankközi kínálati kamatláb (IBOR) alapján határozza meg a referencia-kamatláb megállapításának módját, amelyet a vállalkozás hitelképességétől és a felajánlott biztosítékoktól függően 60–1 000 bázisponttal növelnek meg. Amennyiben az EFTA-államok ezt a módszert alkalmazzák, a kamat nem tartalmaz állami támogatást.

⁽¹⁹⁾ Lásd a 14. lábjegyzetet.

⁽²⁰⁾ Az e lehetőséggel élni kívánó EFTA-államoknak közölniük kell az interneten és a Hatóság rendelkezésére kell bocsátaniuk napi kamatlábukat.

⁽²¹⁾ Lásd a 14. lábjegyzetet.

4.5.2. Új intézkedés

- (45) A jelenlegi pénzügyi válság következtében a vállalkozások a környezetbarátabb termékek előállítása tekintetében is nehezebben juthatnak finanszírozási lehetőséghez. A kezességvállalás formájában nyújtott támogatás nem feltétlenül elegendő olyan költséges projektek finanszírozásához, amelyek célja a környezetvédelem erősítése azáltal, hogy a később bevezetésre kerülő normákhoz korábban igazodnak, vagy azokon túllépnek.
- (46) A Hatóság úgy ítéli meg, hogy a környezetvédelmi célkitűzések megvalósítása a pénzügyi válság idején is prioritás kell hogy maradjon. A környezetbarátabb – köztük energiahatékony – termékek előállítása közös EGT-érdek, és e célkitűzés megvalósulását még a pénzügyi válság sem hátráltathatja.
- (47) Ezért a „zöld” termékek előállítását támogatott kölcsönök formájában nyújtott további intézkedésekkel lehetne ösztönözni. Ugyanakkor, mivel a támogatott kölcsönök súlyosan torzíthatják a versenyt, alkalmazásukat szigorúan korlátozni kell bizonyos helyzetekre és célzott beruházásokra.
- (48) A Hatóság úgy ítéli meg, hogy korlátozott időre az EFTA-államoknak lehetőséget kell biztosítani arra, hogy kamatlábcsökkenés formájában támogatást nyújtsanak.
- (49) A Hatóság a beruházási kölcsönre nyújtott kamattámogatást abban az esetben tekinti az EGT-megállapodás 61. cikke (3) bekezdésének b) pontja alapján az EGT-megállapodás működésével összeegyeztethetőnek, ha az megfelel a következő feltételek mindegyikének:
- a) a támogatás olyan beruházási kölcsönökre irányul, amelyek a környezetvédelmet jelentős mértékben javító új termékek előállítására irányuló projekteket finanszíroznak;
 - b) a támogatás új projekt elindításához szükséges; már elindult projektek esetében támogatás akkor nyújtható, ha az új gazdasági helyzet következtében a projekt folytatásához szükségessé válik;
 - c) a támogatás csak olyan termékek előállítására irányuló projektekre nyújtható, amelyek a környezetvédelem szintjét növelő, még nem hatályos későbbi közösségi normákhoz ⁽²²⁾ való idejekorán történő alkalmazkodásra vagy e normák meghaladására irányulnak;
 - d) a későbbi közösségi környezetvédelmi normákhoz alkalmazkodó vagy azokat meghaladó termékek esetében a beruházás legkésőbb 2010. december 31-én elkezdődik, hogy a termék a norma hatálybalépése előtt legalább két évvel a piacra kerülhessen;
 - e) a kölcsönök a tárgyi eszközökre és az immateriális javakba eszközölt beruházásokat ⁽²³⁾ is fedezhetik, de ez alól kivételt képeznek az olyan beruházásokra nyújtott kölcsönök, amelyek olyan termékipiacokon ⁽²⁴⁾ irányulnak több mint 3 %-os termelési kapacitásbővítésre, amelyeken az EGT-piaci látható fogyasztás átlagos éves növekedési rátája értékekben kifejezve a beruházás kezdetét megelőző öt évben alacsonyabb volt, mint ugyanazon öt éves időszakban számítva az Európai Gazdasági Térség GDP-jének éves növekedési rátája;
 - f) a kölcsönt legfeljebb 2010. december 31-ig nyújtják;
 - g) a támogatás mértékének megállapításakor a kedvezményezettre vonatkozó, e közlemény 4.4.2. pontjában foglalt módszer alapján meghatározott egyedi kamatlábból kell kiindulni. E módszer alapján a vállalkozás által fizetendő kamatot a következőképpen csökkenthetik:
 - nagyvállalatok esetében 25 %,
 - kkv-k esetében 50 %;
 - h) a kamattámogatás a kölcsön odaítélésétől számítva legfeljebb két éven keresztül alkalmazható;

⁽²²⁾ A későbbi közösségi norma olyan már elfogadott, de még nem hatályos kötelező közösségi normát jelent, amely meghatározza az Európai Unió területén értékesített termékek esetében a környezetvédelmi szempontból elérendő szinteket.

⁽²³⁾ A környezetvédelem állami támogatásáról szóló iránymutatás 70. pontjában szereplő definíció szerint.

⁽²⁴⁾ A regionális támogatási iránymutatás 58. pontja szerinti meghatározás.

- i) a kamatlábsökkentést az állam vagy állami pénzügyi intézmények által nyújtott kölcsönökre, valamint magán pénzügyi intézmények által nyújtott kölcsönökre lehet alkalmazni. Biztosítani kell, hogy az állami és magán-intézmények között ne tegyenek megkülönböztetést;
- j) a támogatást olyan vállalatoknak nyújtják, amelyek 2008. július 1-jén nem voltak nehéz helyzetben ⁽²⁵⁾; olyan vállalkozásoknak lehet nyújtani, amelyek a fenti időpontban még nem voltak nehéz helyzetben, de ezt követően, a globális pénzügyi és gazdasági válság következtében oda jutottak;
- k) az EFTA-államoknak biztosítaniuk kell, hogy a támogatást sem közvetlenül, sem közvetve nem folyósítják a pénzügyi intézményeknek.

4.6. Kockázati tőke-intézkedések

4.6.1. A jelenlegi keret

- (50) A kis- és középvállalkozásokba történő kockázati tőke-befektetések előmozdítását célzó állami támogatásokról szóló iránymutatás meghatározza, hogy az EGT-megállapodás 61. cikkének (3) bekezdésével összhangban mely feltételek teljesülésekor tekinthető az EGT-megállapodás működésével összeegyeztethetőnek a kockázati tőke-befektetéseket előmozdító állami támogatás.
- (51) Az állami támogatásról és kockázati tőkére vonatkozó iránymutatásnak a kis- és középvállalkozásokra alkalmazása során szerzett tapasztalatok alapján a Hatóság úgy ítéli meg, hogy az EGT-ben a kockázati tőke szempontjából a piac általában megfelelően működik. A Hatóság azonban elfogadja, hogy a kockázati tőke kínálat és -kereslet tökéletlen párosításából adódóan a vállalkozások egyes fejlődési szakaszaiban tett befektetések bizonyos fajtái hiányoznak a piacról, ezt pedig saját tőke-hiánynak nevezhetjük.
- (52) Az említett iránymutatás 4.3. pontja kimondja, hogy a megcélzott kkv-nként egy-egy 12 hónapos időszak során 1,5 millió EUR-t meg nem haladó finanszírozási összegek esetében, bizonyos körülmények között előfordulhat, hogy a piac nem megfelelően működik, ezért nincs szükség arra, hogy az EFTA-államok ezt demonstrálják.
- (53) Az iránymutatás 5.1. pontjának a) alpontja szerint „a Hatóság tudatában van a kockázati tőke-piac állandó hullámzásának, és az idővel bekövetkező saját tőke-hiánynak, valamint annak, hogy a vállalkozások – méretük, üzleti fejlődési életszakaszuk és gazdasági ágazatuk függvényében – különböző mértékig vannak kitéve a piaci hiányosságok hatásainak. A Hatóság ezért kész megfontolni, hogy az EGT-megállapodás működésével összeegyeztethetőnek minősítse az évenkénti és vállalkozásonkénti 1,5 millió EUR küszöböt meghaladó befektetési részösszegeket nyújtó kockázati tőke-befektetéssel kapcsolatos intézkedéseket – feltéve, hogy bemutatják a piac nem megfelelő működésének szükséges bizonyítékait”.

4.6.2. Az érvényes szabályoktól való átmeneti eltérés

- (54) A pénzügyi piaci zavar a rendelkezésre álló kockázati tőke-keret szűkülése miatt kedvezőtlenül hatott a korai növekedési szakaszban lévő kkv-k kockázati tőke-piacára. Mivel a kockázati tőke jelenleg fokozottan kockázatos befektetésként él a köztudatban, és az esetlegesen alacsonyabb hozamelvárások is bizonytalanságot teremtenek, a befektetők jelenleg inkább az olyan biztosabb eszközök felé fordulnak, amelyek kockázatait a kockázati tőke-befektetéseknél könnyebb felmérni. A kockázati tőke-befektetések ezenkívül nem is mobilizálhatók, ami a befektetők szemében további visszatartó tényezőnek bizonyult. Bebizonyosodott, hogy a jelenlegi piaci körülmények között a korlátozott likviditás csak növeli a kkv-kat sújtó saját tőke-hiányt. Ezért a Hatóság úgy véli, helyes ideiglenesen felfelé emelni a kockázati tőke-beruházásokra vonatkozó mentesülési küszöböt annak érdekében, hogy orvosolják a megemelkedett saját tőke-hiányt, és a nem támogatott térségekben működő kkv-kat megcélzó intézkedések esetében is ideiglenesen 30 %-ra csökkenteni a magánbefektetők minimális részvételét.
- (55) Ennek megfelelően a kis- és középvállalkozásokba történő kockázati tőke-befektetések előmozdítását célzó állami támogatásokról szóló iránymutatást az EGT-megállapodás 61. cikk (3) bekezdésének b) pontja alapján ideiglenesen – 2010. december 31-ig – az alábbiak szerint igazítják ki:
 - a) a 4.3.1. pont alkalmazásában a megcélzott kkv-nként megengedett finanszírozási összeget – minden egyes tizenkét hónapos időszakra vonatkozóan – 1,5 millió EUR-ról 2,5 millió EUR-ra emelik;
 - b) a 4.3.4. pont alkalmazásában a magánbefektetők által biztosítandó finanszírozás minimális mennyisége 30 %, mind a támogatott területeken belül, mind azokon kívül;
 - c) az iránymutatásban meghatározott többi feltétel továbbra is alkalmazandó;

⁽²⁵⁾ Lásd a 14. lábjegyzetet.

- d) az iránymutatás ideiglenes kiigazítása nem vonatkozik az általános csoportmentességi rendeletben foglalt kockázati intézkedésekre;
- e) az EFTA-államok a már jóváhagyott programokat kiigazíthatják annak érdekében, hogy tükrözzék az iránymutatás ideiglenes kiigazítását.

4.7. Támogatáshalmaz

- (56) A támogatás ezen iránymutatás szerint megállapított felső határait attól függetlenül kell alkalmazni, hogy a támogatott projekthez nyújtott támogatást teljes egészében állami forrásokból finanszírozzák-e, vagy azt részben a Közösség finanszírozza.
- (57) Az ezen iránymutatásban előírányzott ideiglenes támogatási intézkedések ugyanazon támogatható költség tekintetében nem halmozhatók a *de minimis* rendelet hatálya alá eső támogatásokkal. Amennyiben a vállalkozás ezen ideiglenes keret hatálybalépése előtt *de minimis* támogatásban részesült, az iránymutatás 4.2. pontja szerinti intézkedések keretében odaítélt támogatás és a *de minimis* támogatás összege 2008. január 1. és 2010. december 31. között nem haladhatja meg az 500 000 EUR-t. A 4.3., 4.4., 4.5. és 4.6. pont alapján ugyanezen célra korábban odaítélt, összegegyeztethető támogatás összegét csökkenteni kell a 2008. január 1. után odaítélt *de minimis* támogatással.
- (58) Az ideiglenes támogatási intézkedések halmozhatók viszont más összegegyeztethető támogatással vagy más formában nyújtott közösségi finanszírozással, amennyiben betartják a vonatkozó iránymutatásban vagy a csoportmentességi rendeletben feltüntetett maximális támogatási intenzitást.

5. EGYSZERŰSÍTŐ INTÉZKEDÉSEK

5.1. Rövid lejárátú exporthitel-biztosítás

- (59) A rövid lejárátú exporthitel-biztosításról szóló iránymutatás úgy rendelkezik, hogy a piacképes kockázatok nem fedezhetők az EFTA-államok által támogatott exporthitel-biztosítással. A piacképes kockázatok az említett iránymutatás mellékletében felsorolt országokban székhellyel rendelkező állami és nem állami adósokhoz kapcsolódó olyan kereskedelmi és politikai kockázatok, amelyek kockázati időszaka kevesebb, mint két év. Az uniós tagállamokban, az EFTA-államokban és további hat OECD-tagállamban székhellyel rendelkező adósokhoz kapcsolódó kockázatokat piacképesnek tekintjük.
- (60) A Hatóság úgy véli, hogy a jelenlegi pénzügyi válságból következően nem minden EFTA-államban áll fenn biztosítási és viszontbiztosítási kapacitáshiány, de nem zárható ki, hogy bizonyos országokban időlegesen nincs fedezet a piacképes kockázatokra.
- (61) A fent említett iránymutatás 4. pontjának (9)–(13) bekezdése szerint:

„ilyen körülmények között ezeket az időlegesen nem piacképes kockázatokat biztosíthatja valamely állami vagy államilag támogatott exporthitel-biztosító az állam számlájára vagy kezességvállalása mellett. A biztosítónak, amennyire csak lehetséges, az ilyen kockázatokra vonatkozó díjait a magántulajdonú exporthitel-biztosítók által a szóban forgó kockázattípus esetén felszámított díjhoz kell igazítania.

Ha valamely EFTA-állam a mentesítési záradékkal kíván élni, tervezett döntését haladéktalanul be kell jelentenie az EFTA Felügyeleti Hatóságnak. A bejelentésnek olyan piaci jelentést kell tartalmaznia, amely kimutatja, hogy a magánbiztosítási piacon nem áll rendelkezésre fedezet a kockázatra, és ezt két nagy, közismert, magántulajdonú nemzetközi exporthitel-biztosító, illetve egy hazai hitelbiztosító támasztja alá, ily módon indokolva a mentesítési záradék alkalmazását. A másik lehetőség, hogy a magánbiztosítási piacon az adott kockázatra vonatkozó fedezet hiányát a Hatóság által megbízhatónak és pártatlannak ítélt, független szakértő által készített piaci jelentéssel támasztják alá. A bejelentésnek ezen túlmenően tartalmaznia kell azoknak a feltételeknek a leírását, amelyeket az állami vagy államilag támogatott exporthitel-biztosító alkalmazni kíván az ilyen kockázatok tekintetében.

A bejelentés átvételétől számított két hónapon belül a Hatóság megvizsgálja, hogy a mentesítési záradék alkalmazása megfelel-e a fent említett feltételeknek és összegegyeztethető-e az EGT-megállapodással.

Ha a Hatóság arra az álláspontra jut, hogy a mentesítési záradék alkalmazásának feltételei teljesültek, az összegegyeztethetőséget kimondó határozata a határozat keltétől számított két évre korlátozódik, feltéve, hogy ebben az időszakban a mentesítési záradék alkalmazását indokoló piaci feltételek nem változnak meg.

Ezen túlmenően a Hatóság, a többi EFTA-állammal konzultálva, felülvizsgálhatja a mentesítési záradék alkalmazásának feltételeit; továbbá dönthet annak megszüntetése vagy más, megfelelő rendszerrel való helyettesítése mellett.”

- (62) Ezek a nagyvállalatokra és kkv-kra egyaránt alkalmazandó rendelkezések, a jelenlegi gazdasági helyzetben megfelelő eszközök, amennyiben az EFTA-államok úgy vélik, hogy bizonyos piacképes hitelkockázatok és/vagy a kockázatvédelem bizonyos vevői esetén a magánbiztosítási piacon nem áll rendelkezésre megfelelő fedezet.
- (63) Az EFTA-államokkal kapcsolatos eljárások felgyorsítása érdekében a Hatóság engedélyezi, hogy 2010. december 31-ig az EFTA-államok a piac hiányát a magánbiztosítási piacon az adott kockázatra vonatkozó fedezet hiányát igazoló megfelelő bizonyítékkal bizonyíthassák. A Hatóság a következő esetekben mindenképpen indokoltnak tartja a mentesítési záradék használatát:
- egy jól ismert, nemzetközi magántulajdonú exporthitel-biztosító és egy országos hitelbiztosító igazolással bizonyítja, hogy a fedezet nem áll rendelkezésre, vagy
 - az EFTA-állam legalább négy elismert exportőre igazolással bizonyítja, hogy meghatározott műveletek esetében a biztosítók megtagadták a fedezetet.
- (64) A Hatóság az érintett EFTA-államokkal szorosan együttműködve biztosítja, hogy a mentesítési záradék alkalmazása tekintetében gyors határozathozatalra kerüljön sor.

5.2. Az eljárások egyszerűsítése

- (65) Az ezen iránymutatásban említett állami támogatásokat be kell jelenteni a Hatóságnak. Az ezen iránymutatásban ismertetett érdemi intézkedéseken kívül a Hatóság elkötelezett aziránt, hogy biztosítsa a jelenlegi válságot orvosló, ezen iránymutatással összhangban álló támogatási intézkedések gyors engedélyezését is, feltéve, hogy az érintett EFTA-államok szoros együttműködést és teljes körű felvilágosítást biztosítanak.
- (66) E kötelezettségvállalás kiegészíti majd azt a megkezdett folyamatot, amelynek keretében a Bizottság jelenleg számos javításon dolgozik az állami támogatásokkal kapcsolatos általános eljárásainak tekintetében; ezek lehetővé teszik majd a tagállamokkal való szoros együttműködésben történő, gyorsabb és hatékonyabb határozathozatalt. Az általános egyszerűsítési csomagnak tartalmaznia kell a Bizottság és a tagállamok arra vonatkozó kötelezettségvállalását, hogy az állami támogatási vizsgálat minden egyes lépésére karcsúsított és kiszámítható eljárásokat alkalmaznak, a csomag lehetővé teszi továbbá a legegyszerűbb ügyek gyorsított jóváhagyását.

6. FELÜGYELET ÉS JELENTÉSTÉTEL

- (67) A Felügyeleti és Bírósági Megállapodás 3. jegyzőkönyve II. részének 27. cikkében említett végrehajtási rendelkezésekről szóló 195/04/COL határozat, amely megállapítja a Felügyeleti és Bírósági Megállapodás 3. jegyzőkönyve I. része 1. cikke alkalmazásának részletes szabályait, előírja az EFTA-államok számára, hogy évente jelentést nyújtsanak be a Hatósághoz.
- (68) Az EFTA-államoknak 2009. július 31-ig a Hatóság rendelkezésére kell bocsátaniuk az ezen iránymutatás alapján életbe léptetett programok listáját.
- (69) Az EFTA-államoknak biztosítaniuk kell, hogy az iránymutatásban meghatározott támogatásokról részletes nyilvántartást vezetnek. A nyilvántartásokat, amelyek a feltételek betartásának megállapításához szükséges valamennyi információt tartalmazzák, tíz évig kell megőrizni, és kérésre be kell mutatni a Hatóságnak. Az EFTA-államoknak különösen be kell szerezniük az arra vonatkozó információkat, hogy a 4.2., a 4.3., a 4.4. és a 4.5. pontban ismertetett intézkedések esetében a támogatások kedvezményezettjei 2008. július 1-jén nem voltak nehéz helyzetben lévő vállalkozások.
- (70) Ezenfelül az EFTA-államoknak 2009. október 31-ig jelentést kell tenniük az ezen iránymutatás alapján hozott intézkedésekről. A jelentésnek tartalmaznia kell különösen azokat az elemeket, amelyek alátámasztják, hogy a Hatóságnak 2009. december 31. után is fenn kell tartania az ezen iránymutatásban foglalt intézkedéseket, valamint részletes információkat kell közölnie a támogatott kölcsönök környezetvédelmi előnyeiről. Ezeket az információkat az EFTA-államoknak az iránymutatás alkalmazásának ideje alatt minden év októberének 31-ig el kell küldeniük a következő évre vonatkozóan.
- (71) A Hatóság a támogatásnyújtást illetően további információkat kérhet annak ellenőrzésére, hogy betartották-e a támogatási intézkedést jóváhagyó hatósági határozat feltételeit.

7. ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

- (72) A Hatóság ezt az iránymutatást elfogadása napjától alkalmazza. Az iránymutatás létét a banki válsághoz kapcsolódó, jelenlegi kivételes és átmeneti finanszírozási problémák indokolják; az iránymutatás 2010. december 31-től nem alkalmazandó. Az EFTA-államokkal való tanácskozás után a Hatóság e dátum előtt – fontos versenypolitikai vagy gazdasági megfontolások alapján – módosíthatja az iránymutatást. Amennyiben ez segítséget jelenthet, a Hatóság gondoskodhat bizonyos kérdésekkel kapcsolatos álláspontjának további tisztázásáról.
- (73) A Hatóság az ebben az iránymutatásban foglalt rendelkezéseket alkalmazza minden olyan, bejelentett kockázati-tőke-befektetéssel kapcsolatos intézkedésnél, amelyről az iránymutatás elfogadását követően döntést kell hoznia, akkor is, ha az intézkedést ezen iránymutatás elfogadása előtt jelentették be.
- (74) A jogszerűtlen állami támogatás értékelésénél alkalmazható szabályokról szóló iránymutatással összhangban a Hatóság a következőket fogja alkalmazni a be nem jelentett állami támogatások esetén:
- a) ezt az iránymutatást, amennyiben a támogatást ezen iránymutatás elfogadása után ítélték oda;
 - b) minden más esetben a támogatás nyújtásakor éppen hatályos iránymutatást.
- (75) A Hatóság az érintett EFTA-államokkal szorosan együttműködve biztosítja, hogy az e dokumentumban említett intézkedések hiánytalan bejelentését követően gyors határozathozatalra kerüljön sor. Az EFTA-államoknak tájékoztatniuk kell a Hatóságot szándékaikról, és a lehető leghamarabb és legátfogóbban be kell jelenteniük az ilyen intézkedések hozatalára irányuló terveiket.
- (76) A Hatóság emlékeztet arra, hogy az eljárások bármilyen javítása teljes mértékben az érthető és hiánytalan bejelentés benyújtásától függ.
-

2011-es előfizetési díjak (áfa nélkül, rendes szállítási költségeket beleértve)

Az EU Hivatalos Lapja, L + C sorozat, kizárólag nyomtatott kiadvány	az EU 22 hivatalos nyelvén	1 100 EUR/év
Az EU Hivatalos Lapja, L + C sorozat, nyomtatott kiadvány + éves DVD	az EU 22 hivatalos nyelvén	1 200 EUR/év
Az EU Hivatalos Lapja, L sorozat, kizárólag nyomtatott kiadvány	az EU 22 hivatalos nyelvén	770 EUR/év
Az EU Hivatalos Lapja, L + C sorozat, havi DVD (összevont)	az EU 22 hivatalos nyelvén	400 EUR/év
A Hivatalos Lap Kiegészítő Kiadványa (S sorozat), közbeszerzés és ajánlati felhívások, DVD, heti egy kiadvány	többszövegű: az EU 23 hivatalos nyelvén	300 EUR/év
Az EU Hivatalos Lapja, C sorozat – versenyvizsga-kiírások	a vizsgakiírás szerinti nyelv(ek)en	50 EUR/év

Az *Európai Unió Hivatalos Lapjának*, amely az Európai Unió hivatalos nyelvein jelenik meg, 22 nyelvi változatára lehet előfizetni. Az L (jogsabályok) és a C (tájékoztatások és közlemények) sorozatot foglalja magában.

Valamennyi nyelvi változatra külön kell előfizetni.

A 920/2005/EK tanácsi rendelet értelmében, amelyet a Hivatalos Lap 2005. június 18-i L 156. száma tett közzé, és amely előírja, hogy az Európai Unió intézményei nem kötelesek minden jogi aktust ír nyelven is megszövegezni, illetve ezen a nyelven kihirdetni, az ír nyelven kiadott Hivatalos Lapok értékesítése külön történik.

A Hivatalos Lap Kiegészítő Kiadványára (S sorozat – közbeszerzés és ajánlati felhívások) történő előfizetés mind a 23 hivatalos nyelvi változatot magában foglalja egyetlen többszövegű DVD-n.

Kérésére az *Európai Unió Hivatalos Lapjára* történő előfizetéssel a Hivatalos Lap különféle mellékleteit is megkaphatja. Az előfizetők a mellékletek megjelenéséről az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* közölt „Az olvasóhoz” című közleménynek köszönhetően értesülnek.

Értékesítés és előfizetés

A különböző, térítés ellenében kapható kiadványokra – például az *Európai Unió Hivatalos Lapjára* – való előfizetés a Kiadóhivatal forgalmazó partnereitől szerezhető be. A forgalmazó partnerek listája a következő címen található:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_hu.htm

Az EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) közvetlen és ingyenes hozzáférést biztosít az Európai Unió jogához. Erről a honlapról elérhető az *Európai Unió Hivatalos Lapja*, valamint tartalmazza a szerződéseket, a jogszabályokat, a jogeseteket és az előkészítő dokumentumokat is.

További információt az Európai Unióról a <http://europa.eu> internetcímen találhat.

Az Európai Unió Kiadóhivatala
2985 Luxembourg
LUXEMBURG

HU